

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

СЕРЕДА
19 листопада
2003 року

№ 219 (3219)

ТВОРЧІ ЗВІТИ ОБЛАСТЕЙ

Фото Михайла ГОЛЯКА.

Яким було її духовне крило?

«Годі вам, майстрам мистецтв, професійним колективам показувати себе. Хай люди послухають і нас», — немов сказали своєю появою сім жіночок, учасниць народного фольклорного ансамблю «Інгульчанка» із села Інгулець на Дніпропетровщині. Залунала ніжна пісня «На зеленім сіножаті». Слухаєш їх і думаєш: коли б іще вони могли побувати й заспівати на головній сцені країни — у Національному палаці «Україна»? Таку можливість вони отримали завдяки цій великій мистецькій акції — всеукраїнським творчим звітам областей.

(Закінчення на 3-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Президента України прооперували

17 листопада Президент України Леонід Кучма раптово захворів, і о 18.30 його госпіталізували до клінічної лікарні «Феофанія».

Як повідомила прес-секретар глави держави Олена Громницька, в результаті проведеного клінічного обстеження було поставлено діагноз: гостра тонкокишкова непрохідність на фоні злукової хвороби очеревини, що потребувало термінового оперативного втручання.

З 21.00 до 22.00 було успішно проведено операцію — розсікання фіброзних спайок очеревини.

Ранній післяопераційний період проходить відповідно до характеру та обсягу оперативного втручання.

Загальний стан глави держави задовільний.

Краща форма діалогу — індивідуальна

Маршалок Сейму Польщі Марек Боровський вважає, що Україна має перейти до нового діалогу з Європейським союзом і НАТО. «Настав час переходу до індивідуальної форми діалогу України з цими організаціями», — сказав він під час зустрічі з Прем'єр-міністром України Віктором Януковичем у понеділок у Києві. Як повідомив журналістам після зустрічі прес-секретар прем'єра Тарас Аврахов, М. Боровський підтвердив позицію Польщі, відповідно до якої польська сторона підтримує асоційоване членство України в ЄС і висловлюється за створення перспективного плану входження України до цієї організації. Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», він також відзначив, що має намір переконувати партнерів Польщі, які є членами альянсу, в тому, щоб «на найближчому самміті НАТО було прийнято рішення, спрямоване на наближення України до цієї організації». Прем'єр-міністр, у свою чергу, закликав об'єднати зусилля для мінімізації негативних наслідків розширення ЄС. Він вважає, що для цього потрібно створити експертну раду з представників України і десяти країн—кандидатів до ЄС, а також представників Єврокомісії для вироблення відповідних рекомендацій.

(Закінчення на 2-й стор.).

БЛІЦОПИТУВАННЯ — ХЕРСОН

Що вас сьогодні хвилює найбільше?

Про клопоти, які допекли найбільше, розповідають мешканці Херсонщини.

Олег, 25 років, працює і вчиться:

— Нічого не хвилює! Хіба що особисте — хотів би вже сім'ю мати, а дівчата трапляються якісь несерйозні...

Світлана, студентка-другокурсника:

— Дратує надмірна опіка батьків, хочеться самостійності.

Анатолій Веніамінович, держслужбовець, 48 років:

— Майбутнє моїх дітей. Доньчі вже 22 роки, а вона цілий день на роботі — у школі, а ввечері готується до уроків. А коли ж особисте життя влаштувати?

(Закінчення на 2-й стор.).

Передплачуйте і вигравайте!

Продовжуємо публікувати пропозиції наших друзів-спонсорів для розіграшу призів серед передплатників газети «Голос України». Нам пропонують:

24. ЗАТ «Асоціація «Темп», Донецьк (президент — Микола Казаков) — курси діагностики та лікування в «Госпіталі Сітько МРТ».

25. ТОВ «Юрпрес», Донецьк (генеральний директор — Олександр Кучинський) — комплекти книг на кримінальну тематику.

26. БАТ «Мукачівська трикотажна фабрика «Мрія» (голова правління — Галина Гороховська) — фірмові вироби підприємства.

27. Санаторій «Квіткі полонини» (головний лікар — Павло Ганинець) — упаковки лікувальної мінеральної води «Лужанська-7».

28. Від письменника Дмитра Кешелі трагікомічний роман з народного життя «Чим би не бавилися пани, лиш би не було війни».

Передплачуйте і вигравайте!
Хай усміхнеться вам удача!

НАРОДНІ ОБРАНЦІ КОНТРОЛЮВАТИМУТЬ ДОТРИМАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ СВОБОД ГРОМАДЯН

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове і денне засідання 18 листопада

**Верховна Рада дала згоду на призначення
Генеральним прокурором Геннадія Васильєва
та обрала Першим заступником
Голови Верховної Ради Адама Мартинюка.**

Після тривалої вимушеної перерви пленарних засідань Верховної Ради табло висвітлює рекордну кількість народних депутатів, які зареєструвалися, — 440.

Глава парламенту Володимир Литвин поінформував, що напередодні відбулася погоджувальна рада, на якій вироблено проект постанови «Про забезпечення додержання конституційних прав громадян на участь у зборах, мітингах, походах, демонстраціях та виконання Закону України «Про

статус народного депутата України». Постановою передбачено утворити на основі пропорційного представництва і з розрахунку — один член комісії від 30 народних депутатів, але з обов'язковим представництвом від кожної зареєстрованої депутатської фракції (групи) тимчасову спеціальну комісію з моніторингу щодо додержання конституційних прав громадян на участь у зборах, мітингах, походах, демонстраціях, на виконання Закону України «Про статус народного депутата України». Рекомендовано Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним, міським, м. Києва та м. Севастополя та міст обласного підпорядкування радам провести спеціальні засідання, на яких розглянути питання про забезпечення прав громадян на участь у зборах, мітингах, походах, демонстраціях, а також безперешкодного виконання народними депутатами України своїх повноважень. Передбачити участь у цих засіданнях народних депутатів України.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У НОМЕР

Збитки потрібно відшкодувати

Члени тимчасової спеціальної парламентської комісії із забезпечення парламентського контролю за виконанням режиму державного кордону в районі острова Тузла вважають за потрібне порушити питання про компенсацію з боку Російської Федерації збитків, завданих у результаті будівництва дамби в Керченській протоці.

Під час виїзного засідання комісії, що відбулося 14—15 листопада в Криму, було відзначено, що острову Коса Тузла завдано дуже серйозної шкоди. Як передає «Інтерфакс-Україна», голова комісії Ігор Осташ повідомив, що українські вчені вже працюють над проектом зміцнення острова. Ймовірна вартість цих робіт — від 10 до 20 млн. гривень.

За словами Ігоря Осташа, на сьогодні проект укріплювальних робіт на острові практично готовий, і комісія наполягатиме на негайному виділенні коштів для його фінансування. Голова комісії уточнив, що питання про компенсацію Росією збитків українській стороні, пов'язаних з руйнуванням острова, поки що не ставилося, оскільки Україна спочатку сама має визначитися з оцінкою розміру збитків.

І. Осташ повідомив, що комісія підготувала проект постанови, у якому передбачається «ідеальне розмежування» Азовського моря, зазначаються всі основні документи, відповідно до яких острів належить до території України, і сказано, що він не може бути предметом переговорів між Україною і Росією.

Королева міста Лева

У Львові пройшов перший студентський конкурс краси. Претендентки демонстрували не ноги, а ерудицію, виходили на сцену не в купальниках, а в українських строях, у супроводі українських мелодій. Дівчата вразили шанувальників краси співом, танцями, власноруч змодельованим одягом і тістечками. А як же інакше? Українська жінка повинна вміти... все.

Найчарівніших особисто вітав голова облдержадміністрації Олександр Сендега. А Королевою міста Лева обрали 20-річну студентку Львівського національного університету ім. І. Франка Уляну Шестакович, повідомляє наш власний кореспондент Оксана ТЕЛЕНЧІ.

«Богдан» вирушає у Росію

На БАТ «Черкаський автобус» випущено 1000-й «Богдан» з початку року. Нині за добу з конвеєра заводу сходять майже 150 «народних» автобусів. Наступного року підприємство збільшить виробничі потужності і випустить більш як дві тисячі пасажирських «Богданів». Крім того, автобусники розпочали складання вантажних автомобілів на агрегатній базі японської фірми «Isuzu».

Оскільки Росія активно почала укладати угоди на поставку українських автобусів, у Москві відкрито представництво холдингу «Богдан», повідомляє наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО.

ЗНАК БІДИ

Від отруєння грибами померла дитина

Трирічна дівчинка померла від отруєння грибами в реанімаційному відділенні Херсонської обласної дитячої лікарні. Дитина проживала в селі Красному Херсонської області. За фактом пригоди проводиться розслідування, повідомляє прес-служба МНС.

Трагедія на річці

П'ятеро підлітків 13—17 років, учні інтернату № 2, що в Корабельному районі Миколаєва, повернулися в човні посеред річки. Троє хлопців урятував рибалка, після чого їх відвезли для обстеження до Жовтневої ЦРЛ. Усім поставлено діагноз — переохолодження. Згодом у воді знайшли тіло одного хлопчика 1991 року народження, доля ще одного підлітка невідома, повідомляє наш власний кореспондент Олена ІВАШКО.

Олівці не знушаються.
Вони кепкують

3

Серединна країна

6

Я бачив Тургенєву!

8

Народні обранці контролюватимуть дотримання конституційних свобод громадян

Ранкове і денне засідання 18 листопада
(Початок на 1-й стор.).

Тимчасовий спеціальний комісії також рекомендується внести пропозиції про проведення дня уряду з питань дотримання конституційних прав громадян на участь у масових заходах. Постанову прийнято 282 голосами.

Після цього народні депутати 284 голосами дали згоду на призначення Геннадія Васильєва Генеральним прокурором України.

Наступною постановою, за яку проголосували сесійний зал, Геннадія Васильєва відкликано з посади Першого заступника Голови Верховної Ради у зв'язку з обранням Генеральним прокурором і власною заявою, а другим пунктом — народного депутата Адама Мартинюка обрано Першим заступником Голови Верховної Ради. За постанову проголосували 291 парламентарій. Геннадій Васильєв подякував колегам за довіру і висловив сподівання, що

спільна дев'ятирічна співпраця з народними депутатами триватиме і на новому посту, бо для нього завжди критерій був один — закон.

У своєму короткому слові Перший заступник Голови Верховної Ради Адам Мартинюк сказав: «можу широко подякувати і запевнити, який я був, такий і залишився».

Оскільки до Регламенту Верховної Ради внесено зміни і для голосування відведено два дні — вівторок і четвер — народні депутати прийняли рішення з цілої низки обговорених законопроектів. Зокрема, змінено межі міст Бар Вінницької області, Кузнецовська Рівненської області, місто Малин Житомирської області віднесено до категорії міст обласного підпорядкування. Народні депутати прийняли постанову провести 8 грудня 2003 року парламентські слухання «Про державну політику в галузі повернення та компенсації втрачених (знецінених) заощаджень грома-

дян. Стан відновлення та перспективи».

Не підтримали народні обранці і проект постанови про внесення змін до постанови ВР України «Про утворення Тимчасової слідчої комісії з питань вивчення ситуації у зв'язку з проведенням у червні 2003 року позачергових виборів міського голови міста Мукачевого Закарпатської області та забезпечення конституційних прав під час виборів, фактів порушення правоохоронними органами виборчого законодавства України». Автори пропонували збільшити кількість членів тимчасової слідчої комісії за рахунок партій СДПУ(о), Партії регіонів та інших. Однак, за словами доповідача, голови Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Валентина Матвеева, комісія формується не пізніше як у дводенний термін після прийняття рішення про її утворення.

Анатолій КАРАСЬ.

Фото Олександра СЕРГО (Харків).

Сьогодні День працівників гідрометеорологічної служби

Гідрометслужба України існує понад 80 років, а систематичні спостереження за погодою в нашій країні ведуться вже 230 років. Нині у системі трудяться майже 5,5 тисячі фахівців, які працюють на сотнях станцій. Сьогодні для складання 80 тисяч метеорологічних прогнозів використовують дані авіа-, аеро-, гідро- та агрометеорологічних станцій. Тільки для потреб сільськогосподарства спостереження ведуть май-

же в 150 пунктах, розташованих по всій країні.

Важко переоцінити роль працівників гідрометеорологічної служби в забезпеченні населення, органів державної влади і промисловості важливою інформацією, здатною пом'якшити наслідки багатьох, часом дуже ворожих, проявів стихії.

На знімку: співробітники метеостанції «Одеса» ведуть спостереження за погодою.

Краща форма діалогу — індивідуальна

(Початок на 1-й стор.).

Прем'єр-міністр України Віктор Янукович висловив сподівання про те, що незабаром Європейська комісія прийме рішення щодо надання Україні статусу країни з ринковою економікою. «Європейська комісія обіцяє в грудні прийняти це рішення, і підстав відмовити ми не бачимо жодних», — сказав прем'єр. Він нагадав, що не дуже давно Україна одержала письмове звернення з Єврокомісії з проханням підтвердити розв'язання деяких питань, які були обов'язковою умовою надання країні бажаного статусу. За його словами, ці питання «уже розв'язані».

У делегації Європейської ко-

місії в Україні, однак, вважають: питання про статус країни з ринковою економікою часто порушують у нас, щоб підкреслити наявність дискримінації в тому, як Єврокомісія ставиться до України порівняно з Росією. «Але це не зовсім правильний підхід», — відзначило неназване джерело з представництва в інтерв'ю агентству Інтерфакс-Україна. Воно пояснило, що Росія вже має статус країни з ринковою економікою, оскільки порушила питання про його набуття двома роками раніше порівняно з Україною. Співрозмовник агентства додав, що надання цього статусу є не політичним рішенням, а формальною процедурою, під час

якої розглядають досягнення кожної країни. «Після першого звіту в березні 2003 року Україна надала комісії додаткову інформацію, яку ретельно перевіряють. Хоча Україна досягла значних успіхів, було виявлено низку недоліків, що тепер не дають можливості надати їй статус країни з ринковою економікою. Оцінка триває далі, комісія робить усе можливе, щоб завершити цей процес якнайшвидше, але трохи здивована, що в пресі цьому питанню приділяють так багато уваги. Тільки-но Україна відповідала всім вимогам щодо одержання статусу, вона його отримала», — підкреслили в представництві.

Кампанія проти катування

Змінити ставлення до катування збирається Харківська правозахисна група. Нещодавно вона представила програму «Кампанія проти катування та жорстокого поводження в Україні». Проект, розрахований на три роки, здійснюватиметься за підтримки Європейського союзу, Національного фонду підтримки демократії (США) та інших міжнародних донорських інститутів.

«Основна його мета — змінити суспільну свідомість. Оскільки дехто й досі дотримується думки, що для контролю над злочинністю припустимі будь-які дії, зокрема й катування», — зазначив керівник програм Харківської правозахисної групи Аркадій Бущенко.

Проект, що включатиме правозахисну, просвітницьку роботу та моніторинг, передбачатиме фінансування зі спеціально створеного фонду фахової допомоги жертвам катувань.

Також плановано підготувати низку законопроектів і створити в навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України курс «Права людини та поліція», повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна».

Звучить симфонія металу

Сімдесят років тому доменна піч № 1, зведена на промайданчику в Запоріжжі, видала першу плавку. Її судилося сповістити світ про народження металургійного комбінату «Запоріжсталь». Старенька ДП-1 і сьогодні дає чавун.

На підприємстві взяли курс на техперезброєння всіх цехів починаючи з аглофабрики. Три агломашини вже відремонтували. Тепер реконструюють ДП-2, модернізують сталеплавильне виробництво. На наступний рік плановано поставити в мартенівському цеху піч-ківш, що дасть можливість виплавляти до 1 млн. тонн високоякісної сталі. У 2005-му на комбінаті збудують першу машину безупинного розливу сталі продуктивністю 2 млн. тонн і ще одну піч-ківш.

Лише торік на техперезброєння, реконструкцію, освоєння нових видів і поліпшення якості своєї продукції підприємство спрямувало 437 млн. грн. власних коштів. За розрахунками фахівців, ринкова вартість ВАТ «Запоріжсталь» після акціонування зросла в чотири рази. У рейтингу «100 кращих компаній України» комбінат з капіталізації перемістився торік з 8-го на 4-те місце. Щоб забезпечувати себе коксом і залізоруд-

ною сировиною, підприємство придбало істотний пакет акцій ВАТ «Запоріжжкокс» і ЗАТ «Запорізький залізорудний комбінат».

Президент України Леонід Кучма, поздоровивши колектив підприємства з його ювілеєм, назвав ВАТ «Запоріжсталь» візитною карткою української металургії. Ставши одним із перших на рейки ринкових перетворень, комбінат і далі нарощує обсяги своєї продукції, доводячи в 60 країнах світу, що український метал відповідає міжнародним стандартам якості.

Олександр АБЛЦОВ. Запоріжжя.

Тепер робота піде за регламентом

Погоджувальна рада лідерів депутатських фракцій і груп напередодні чергового пленарного тижня обговорила, як розблокувати роботу парламенту. Фракційні лідери домовилися, а сесійний зал підтримав відповідну постанову. (Читайте у номері парламентську хроніку). За словами прес-секретаря глави парламенту Ігоря Сторожука, Голова Верховної Ради запропонував провести у четвер у другій половині дня закриті засідання парламенту, на якому обговорити внутрішню ситуацію у Верховній Раді та можливості налагодження її роботи.

«Наша Україна»:

— Наша фракція зацікавлена в тому, щоб парламент працював і був дієздатний, ми шукаємо компромісів. Для нас головне, щоб події в Донецьку та інших містах ніколи більше не повторювалися, правоохоронні органи ніколи не втягували в політику, а громадяни були захищені законом.

Микола ГАПОЧКА, лідер депутатської групи «Народний вибір»:

— Постанова є справді компромісною: її підтримала більшість. Тепер парламент працюватиме за регламентом.

Юліана ШЕВЧУК.

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Богдан ГУБСЬКИЙ, лідер депутатської групи «Народовладдя»:

— Постійно діюча спеціальна комісія Верховної Ради впродовж нинішнього скликання парламенту відстежуватиме питання, пов'язані з порушеннями закону про статус народного депутата та конституційних прав громадян на проведення мирних зібрань і мітингів.

Віктор ПИНЗЕНИК, фракція

Микола ГАПОЧКА, лідер депутатської групи «Народний вибір»:

— Постанова є справді компромісною: її підтримала більшість. Тепер парламент працюватиме за регламентом.

ФОТОФАКТ

Іноземним виробникам металочерепиці складає гідну конкуренцію вітчизняне приватне підприємство «Дах», що в дерев'яному Острозі, на Рівненщині. Воно виготовляє цементно-піщану черепицю з природного матеріалу, який забезпечує екологічну чистоту дахам. А ще — надійність, бо виробник дає гарантію на вісімдесят років користування черепицею.

На знімку: робітники «Даху» Володимир Лукашук та Сергій Ярмолюк перевіряють якість черепиці.

Фото Ростислава МИРОНЮКА.

Міжнародна федерація журналістів візьметься за справу Гонгадзе

Міжнародна федерація журналістів проведе незалежне розслідування всіх аспектів справи Георгія Гонгадзе. «Після трьох років розчарування і безупинних спроб домогтися результату час підбити певний підсумок. Ми не повинні дозволити з плином часу применшувати необхідність переконливих відповідей і потребу притягнути убивць Гонгадзе та

замовників злочину до суду», — заявив генсек Міжнародної федерації журналістів Айдан Вайт на підготовчий зустріч робочої комісії у цій справі. Робоча комісія перевірятиме «очевидні юридичні і судові невдачі» у справі Гонгадзе та реакцію інституцій і громадянського суспільства, зазначається у прес-релізі організації.

Місія прибуде до Києва на по-

чатку наступного року і до середини 2004 року підготує доповідь. Комісія має намір звернутися з проханням про зустріч до Генпрокурора України, парламентаріїв, Ради Європи, Держдепартаменту США, деяких міжнародних організацій, родини Георгія Гонгадзе, Леоніда Кучми, Володимира Литвина, Юрія Кравченка, Миколи Мельниченка.

Вимагають додаткового розслідування

Народний рух України продовжуватиме розслідування загибелі в 1999 році лідера Руху В'ячеслава Чорновола внаслідок ДТП та ініціює проведення Міністерством внутрішніх справ, Службою безпеки України і Генеральною прокуратурою додаткового розслідування. Про це йдеться на офіційному сайті НРУ, де оприлюднено матеріали з прес-конференції лідера рухівців, народного депутата Бориса Тарасюка та голови партійної ко-

місії з розслідування загибелі Чорновола Миколи Степаненка.

Як повідомив Борис Тарасюк, результати розслідування цієї комісії, які правоохоронці проігнорували, дають підстави «стверджувати про сплановане і цілеспрямоване вбивство». А колишній полковник міліції Степаненко повідомив, що є підстави вимагати додаткового розслідування. На його думку, дії правоохоронних органів під час проведення слідства свідчать про тиск на

них виконавчої влади, щоб навмисно довести: Чорновіл загинув унаслідок нещасного випадку. «Небажання висувати всі версії, об'єктивно їх перевірити, тяганина слідства є ознаками того, що ДТП не була випадкова», — додав Степаненко.

На думку рухівців, в Україні тривають розправи над політичними опонентами, і вже простежується тенденція — загибель видатних діячів опозиції перед президентськими виборами.

БІЛЦОПИТУВАННЯ — ХЕРСОН

Що вас сьогодні хвилює найбільше?

(Початок на 1-й стор.).

Деметрій Васильович, викладач університету, 34 роки, батько трьох дітей:

— Холоднеча у квартирі, відсутність гарячої води. Купили водонагрівач, але тепер багато доводиться платити за електрику.

Олексій Михайлович, військовослужбовець, 51 рік:

— Безпека нашої держави.

Ольга, студентка, 18 років:

— Хочу знайти хорошого хлопця.

Мотрона Петрівна, 78 років:

— Боюсь померти. Щоб не завдати дітям витрат на поховання, бо й так бідують, хоча всі четверо з вищою освітою.

Розпитувала Алла БРУСИЛОВА.

Яким було її духовне крило?

ТВОРЧІ ЗВІТИ ОБЛАСТЕЙ

(Початок на 1-й стор.).

Таку честь здобули також «Троїсті музики» із села Сергіївка Томаківського району, народний фольклорний ансамбль «Червона калина» з села Красіне Криворізького району, інші колективи з багатьох райцентрів і міст Дніпропетровської області.

Проте творча група, яка підготувала цей звіт-концерт, не одразу випустила на сцену фольклорні й народні ансамблі та гурти. До речі, дніпропетровці привезли їх, на відміну від інших областей, небагато. Пролог «Моя Батьківщина», урочисту частину «Україна» і кілька перших номерів виконали майстри мистецького флага області — Дніпропетровського академічного театру опери та балету.

Та місцева влада й творча група інакше поставилися до свого іспиту в столиці. Спочатку запропонували глядачам увертюру до опери «Тарас Бульба», арію Калафа із опери Дж. Пуччіні «Турандот», етюд-картину опус 39 ре-мі-нор С. Рахманінова й інтродукцію та IV частину з квінтету мі-бемоль мажор, сцену з балету П. Гертеля «Даремна

обережність». Виконали їх митці театру, обласний зведений симфонічний оркестр, квінтет духових інструментів обласної філармонії. А «Етюд...», зокрема, чудово зіграв на роялі лауреат Міжнародного конкурсу ім. В. Горовиця Денис Богомол.

Цей поступ високомистецьких, як бачите, непростих

за назвою творів, виконавці яких, певно, знайдуться не в усіх областях, «призупинили» українські пісні й танці. Передусім розлога вокально-хореографічна композиція «На зеленім сіножаті».

Потужним був розділ «Ми — юнь України. За нами майбутнє». Володарювали в ньому численні дитячі й юнацькі художні колективи.

А за ними сцену заповнив великий зведений хор ветеранів Вітчизняної війни та праці області. Пісню «Світ вічного вогню» вони вшанували 60-ту річницю визволення Дніпропетровщини від німецько-фашистських загарбників. Серед виконавців був і хор хлопчиків «Вересень» школи мистецтв Дніпропетровська. До речі, характерним для концерту цієї області було виконання творів водночас досвідченими і молодими виконавцями, поєднання пісні з танцями.

На концерті область довела: там шанують бандуру. Ансамблі бандуристів є у кількох навчальних закладах Дніпропетровська, Кривого Рогу, Дніпродзержинська, в окремих районах. Сподобалася глядачам українська народна пісня «Стояла під грушею», яку зіграла їх зведена капела.

Панував на сцені танець, особливо у виконанні ансамблю «Орлятко» Палапу культури залізничників Дніпропетровська. Можливо, не лише завдяки його майстерності, а й тому, що його художній керівник Олександр Соколовський був головним режисером-постановником концерту.

Вітаючи дніпропетровців, віце-прем'єр-міністр України Дмитро Табачник назвав

цифру — 2000 учасників. Та його виправив голова обласної держадміністрації Володимир Яцуба: «Виконавців 2,5 тисячі». Певно, організатори звіту зробили акцент на масовості. Однак не можна стверджувати, що виграли у якості. Небагато номерів викликало велике захоплення у глядачів. Не було викликів «на біс». Не лунали довго оплески після виконання бодай одного з творів.

Після завершення концерту Володимир Григорович дякував учасникам за виконану ними працю і готовий був обняти їх усіх. Але особливу подяку виголосив своєму заступнику Тетяні Кравченко. Прізвище начальника обласного управління культури ніде не звучало на концерті. Напередодні звіту там відбулася зміна його керівництва. Може, це й позначилося певною мірою на якості концерту. Мій сусіда, приміром, зауважив: «Не виконали жодного духовного твору!». Хоча у своєму вступному слові В. Яцуба підкреслив: ми привезли до столиці своє друге крило — духовне... Перше — важче, промислово-виробниче, звичайно, не доставити до Києва...

Звіт майстрів мистецтв і художніх колективів під назвою «З Україною в серці» був не єдиним культурно-мистецьким заходом дніпропетровців. Перед і після нього у столиці гастролювали кілька театрів області. Тож Дніпропетровщина провела свої Дні у столиці з 4 по 17 листопада.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

На знімках: фрагменти із звіту дніпропетровців.

Фото Михайла ГОЛЯКА.

Розрядилися, поспілкувалися і наснаги набралися

Футзал. Другий турнір команд ЗМІ на призи газети «Голос України». Участь брали вісім команд.

Ось і завершився наш другий турнір. Протягом тижня на майданчику редакційного спортзалу вирував «цунамі» пристрастей. Усі без винятку поєдинки проходили в безкомпромісній боротьбі.

Гостра і драматична була драматургія вирішальних поєдинків. За третє місце суперечку вели команди «Нового каналу» і «Поверхність TV». Після першого тайму новоканалівці поступалися — 0:2. Але команда, де лідером відомий спортивний тележурналіст Олексій Маргієв, знайшла сили, щоб зламати хід зустрічі.

І була винагороджена перемогою — 4:2. Отже, «Новий канал» — третій призер.

А в головному матчі, як і в попередньому турнірі, доля звела колективи «Голосу України» й телеканалу «Інтер». Минулого разу все вирішилося в додатковий час. Цього разу команда «Інтера» грала дуже сильно. Особливо вирізнялися в її складі популярні коментатори Олег Шумейко та Віктор Вацко. Однак господарі виявилися вправнішими і довели свою перевагу в основний час — 3:0. Три м'ячі на рахунок Богдана Сліпка.

— Гадаю, що учасники залишилися задоволені організацією змагань, — ска-

зав головний суддя турніру, авторитетний фахівець, асистент арбітра ФІФА Олександр Шамич. — Вона була на найвищому рівні. А представники ЗМІ добре розрядилися, відпочили, поспілкувалися і наснаги набралися. Я особисто переконався, що більшість журналістів, котрі пишуть і розповідають про спорт, і про футбол зокрема, й самі вправні спортсмени. Кажу щиро, якщо запросять, то з величезним задоволенням попрацюю і на наступних турнірах «Голосу України». Керівництво цієї редакції робить цікаву і дуже корисну справу...

В. Б.

На знімках: фіналісти турніру (команда «Інтер» у червоних футболках); фрагмент фінальної зустрічі.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

КОНКУРСИ

Олівці не знуцаються. Вони кепкують

Газета «Голос України» знову взяла участь у проведенні конкурсу карикатур разом з Міжнародною фінансовою корпорацією (МФК), газетою «Комсомольская правда в Україні» і тижневиком «ІнвестГазета». За грошові премії змагалися близько 600 малюнків — варіацій на тему «Приватне підприємництво в Україні».

Кімнату, в якій обирали кращих серед кращих, знайти було напрочуд легко. Двері здригалися від вибухів реготу. Екстравагантності ситуації надавало те, що левова частка журі мала відношення до бізнесу. Отже, доля 102 карикатуристів-учасників потрапила до рук вельми солідних людей і добре розвинутим почуттям гумору.

До складу нинішнього журі увійшли Сергій Третяков — заступник голови Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва, Віталій Лук'яненко — радник першого віце-прем'єр-міністра, міністра фінансів України, Ігор Ляшенко — редактор «ІнвестГазети», Сергій Брага — редактор «Комсомольской правды в Україні», Ольга Клейменова та Анастасія Сироткіна — завідувачі відділів газети «Голос України», Олена Волошина — керівник діяльності МФК в Україні, Володимир Іванов — керівник Інтернет-проекту сприяння підприємству в Україні МФК, Володимир Бурій — радник з питань стратегії проекту «Дослідження підприємницької діяльності в Україні» МФК, Оса Карлберг — керівник проекту розвитку агробізнесу в Україні МФК.

Саме почуття гумору — перший із звичних критеріїв для учасників таких змагань. Другий — техніка та стиль виконання, третій — відповідність темі конкурсу. Процедура визначення переможців нагадувала роботу старателів. Стоси малюнків за тематичними групами по черзі розсипалися на великому столі. Крізь велике уявне решето постадійно відсівалися найслабші та найменш оригінальні роботи. Врешті-решт, залишалися ті, стосовно котрих схвальна думка присутніх збігалася.

Позитивний заряд від талановитих робіт не зменшив навіть те, що художники тиражовано оперували типово «бізнесовими», на їхній погляд, образами-кальками: Буратіно, корова, свиня... До того ж, журі зазначило: карикатуристи де-що не встигають за розвитком вітчизняного бізнесу й часто густо мислять застарілими категоріями. Що ж, залишається тільки радіти за бізнес та за тих, хто розмістився на п'єдесталі переможців.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Суперприз журі вирішило не давати нікому. Замість цього кількість захохочувальних призів збільшили до п'ятнадцяти. У чотирьох номінаціях лідери зайняли такі ніші:

1. **Національні особливості українського бізнесу**

I премія (800 грн.) — Олена Цуранова, Київ.

II премія (500 грн.) — Віктор Голуб, Здолбунів, Рівненська область.

III премія (300 грн.) — Микола Капуста, Донецьк.

2. **Міжнародний бізнес в Україні**

I премія — Олександр Костенко, Дніпропетровськ.

II премія — Олег Серета, Київ.

III премія — Юрій Кособукін, Київ.

3. **Влада і бізнес**

I премія — Євген Самойлов, Полтава.

II премія — Олександр Цап, Київ.

III премія — Василь Вознюк, Житомир.

4. **Специфіка аграрного бізнесу в Україні**

I премія — Олексій Кустовський, Вишневе, Київська область.

II премія — Олександр Бронзов, Чернігівська область.

III премія — Володимир Казаневський, Київ.

12 грудня у столичній галереї «РА» (вул. Б. Хмельницького, 32) шасливички отримають своїх «слонів». Так само, як і володарі захохочувальних призів: Георгій Майоренко, Олександр Ковтун, Олександр Дубовський, Олег Смаль, Вадим Шевченко, Костянтин Казанчев, Олег Локтев, Володимир Солонько, Ольга Бабська, Володимир Пархоменко, Олександр Пшеняников, Ігор Лук'яненко, Володимир Лотоцький, Ольга Слободяна, Олександр Монастирський.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

На знімках: журі в роздумах; робота Євгена Самойлова (I премія в номінації «Влада і бізнес»).

Усе розпочинається заново

АНАЛІЗ. ПРОГНОЗ

Минулого тижня Президент України Леонід Кучма задав нові загадки не тільки для журналістів чи політологів, а й для основних діючих осіб на політичній арені нашої держави. Передусім щодо єдиного кандидата — його наступника — на найвищу посаду в Україні. По-друге, висловив упевненість у реалізації запланованої політичної реформи. На його думку, законопроект змін до Основного Закону України уже в лютому наступного року буде ухвалено 300 голосами у парламенті. І, по-третє, звернувся до Конституційного Суду з проханням дати роз'яснення, в яких випадках глава держави може розпустити Верховну Раду. Усе це спонукає — вже вкотре — до аналізу ймовірного розвитку подій.

Гра на випередження

Почнемо зі звернення Леоніда Кучми до Конституційного Суду. Не секрет, що тривале протистояння глави держави і найвищого законодавчого органу викликало — і не один раз — бажання розпустити парламент. Проте стаття 80 Конституції, яка дозволяла запустити механізм дострокових виборів народних депутатів, виписана так, що фактично цього права у глави держави не було. Нині КС має дати відповідь на три чітко сформульовані запитання. Спрогнозувати відповідь найвищого органу конституційного провадження важко. Однак ризикнемо припустити, що відповідь Конституційного Суду не вельми сподобається законодавцям і Президент України отримає нарешті можливість застосувати цю конституційну норму.

Про причини такого звернення Леонід Кучма сказав, що його спонукало на такий крок постійне блокування роботи Верховної Ради опозицією. Таким чином, крок Президента — фактично гра на випередження. Зокрема опозиції, котра може більше втратити, аніж знайти у ситуації перманентного протистояння.

Або компроміс, або розпуск парламенту

Відтепер «меншовикам» доведеться обережніше ставитися до своїх вимог і блокади парламентської трибуни. Дамоклів меч розпуску найвищого законодавчого органу, починаючи з лютого наступного року, диктуватиме правила поведінки у сесійній залі.

А задуматися є над чим. Тим паче що опозиція розбилася нині на кілька таборів. Понад те, позитивний висновок Конституційного Суду щодо законопроекту (його авторами вважають Петра Симоненка і Віктора Медведчука) змін до Основного Закону країни, вимагає перегляду стратегії поведінки у сесійній залі і від блоку «Наша Україна». У гонитві за президентським кріслом для свого лідера блок може втратити все. Оскільки у цьому законопроекті закладено норму про те, що главу держави обиратиме парламент. Адже не можна виключати того, що «більшовики» можуть пожертвувати змішаною системою виборів на користь «пропорціоналки» і таким чином залучити до свого табору не тільки комуністів, а й соціалістів. Отож «Наша Україна», якщо її представники не захочуть,

щоб їхня енергія «пішла у свисток», муситиме підтримати законопроект змін до Основного Закону, під яким стоять підписи Олександра Мороза, Віктора Мусіяки, Анатоліян Матвієнка та низки інших народних обранців.

З другого боку, тоді у меншості — навіть вельми значній — опиняться представники двох лівих сил. І тоді під величезним знаком запитання буде запровадження пропорційної системи виборів. Або — знов-таки — доведеться шукати компроміс, який полягатиме у запровадженні виборчої системи, яка базуватиметься на поєднанні «пропорціоналки» і мажоритарної системи.

Без єдиного кандидата

Власне, треба зазначити, що влада, хоч би як її критикували, зробила висновки для себе і зуміла нав'язати опозиції власні правила гри. Вона спершу віддала, як і минулої осені, ініціативу в руки опозиціонерів, а згодом запропонувала контргру. Передусім, схоже, вона ізолювала Віктора Ющенка і блок «Наша Україна» від можливості співпраці на президентських виборах як з представниками парламентської більшості, так і з лівими. Події у Донецьку та Сумах — надто яскравий приклад того, як не можна діяти у політиці.

Наважуся висловити думку, що з «нашеукраїнцями» злий жарт зіграла перемога на виборах міського голови Мукачевого. Вони зуміли нав'язати жорстку боротьбу своїм опонентам і добилися успіху. Як стверджували тоді представники блоку: «у нас є симетрична відповідь на кожну протидію «Нашій Україні». Перемога запаморочила голо-

ву, і «нашеукраїнці» не зчулися, як опинилися у пастці.

Сьогодні, зрозуміло, надто рано робити якісь попередні висновки, однак не можна виключати того, що рейтинг лідера «Нашої України» найближчим часом може продемонструвати тенденцію до зниження. Бо, напевне, багатом представникам блоку варто було б пам'ятати мудру думку: «Той політик, хто з во-рога робить друга». А не навпаки. Саме тому опозиція так і не зможе висунути єдиного кандидата на найвищу посаду в державі. Тим більше що й соціалісти почали — з Чернігова — власні президентські перегони. Щоправда, для цього вони використовують зростання цін на хліб. Не можна виключати, що у ході «хлібних мітингів» почне зростати популярність Олександра Мороза.

Навряд чи удасться домо-витися і з Юлією Тимошенко, котра, не отримавши жодних гарантій щодо свого подальшого майбутнього, може прийняти рішення взяти участь у президентських перегонах. Тим більше, що вона має чимало прихильників. Навіть у цитаделі «Нашої України» — Галичині. Понад те, постійні втрати, яких нині зазнає Віктор Ющенко у своєму турне по Україні, можуть спонукати лідера БЮТ до рішучих дій. «Жанна д'Арк» української політики готова взяти на себе місію «звільнення українського народу від правлячого режиму». А рішучості Юлії Володимирівні не бракувало ніколи.

Отож, невміла поведінка правої опозиції полегшує життя парламентській більшості. Навіть за умови відсутності єдиного кандидата «більшовики» отримують

Мал. Вадима СИМІНОГІ.

шанс провести на найвищу посаду в державі свого представника. Надто вже оточення Віктора Ющенка «працює» своїми вчинками проти нього. Адже відомо здавна: «почет робить короля».

Ще важче буде перемогти на президентських виборах у тому випадку, коли через блокування парламентської трибуни Президент розпустить Верховну Раду. І не тільки внаслідок непередбачених у партійних кошторисах витрат фінансів, а

вони досить обмежені, а й тому що — рано чи пізно — громадянам набридає постійне протистояння і вони «проголо-сують» ногами. Свідчення цьому — те, що близько третини виборців і досі не зробили свій вибір на користь того чи іншого кандидата. Тож напрошується висновок: «велика гра» на політичній арені нашої держави лише розпочинається, хоча дехто із гравців уже зазнав непередбачених втрат.

Володимир КОРОЛЮК.

Юрій Ключковський: «Відчуття українськості не зникало ніколи»

ХТО Є ХТО

Вперше свою позицію молодий науковець-фізик Львівського науково-дослідного інституту прикладних проблем механіки і автоматики Юрій Ключковський переконливо засвідчив весною 1989 року, коли в одному з безневгих номерів «Літературної України» були опубліковані програма і статут «Народного Руху України за перебудову». Тоді він привіз до Києва резолюції багатьох мітингів і зібрань та підписи львів'ян на підтримку Руху. Тож розмова з народним депутатом, заступником голови Комітету Верховної Ради з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Юрієм КЛЮЧКОВСЬКИМ почалася природно: чи можна говорити про ідейне прозріння людини, або як формувався його світогляд?

— Моє світосприймання глибоко формувалося у батьківській сім'ї та у сім'ї, яку потім створив я сам. Дід мій був стрільцем Української Галицької армії, бабуся — вчителькою. Батьки — українські філологи, які по війні закінчили Львівській держуніверситет. Змалку довелося бачити несправедливість і жорстокість до людей, які панували довкола. Наприклад, родина моєї майбутньої дружини була вивезена до Казахстану, а її дід — засланий до Сибіру. Отож, жодних ілюзій, що тодішня влада розбудовує в країні гуманне суспільство, де людини жилося б комфортно, легко й вільно, у нашій сім'ї просто не могло бути.

— Це якось позначалося на вашій поведінці, скажімо, у школі?

— Ймовірно. Я навчався в музичній школі-інтернаті імені Соломії Крушельницької, грав на скрипці. Як і мої ровесники, був піонером, потім — комсомольцем, але ніколи не прагнув до якихось постів. Навпаки, завжди уникав цього.

— Чому майбутній скрипаль обрав у подальшій освіті точні науки?

— Фізика — моє друге захоплення, і воно перемогло. Хоча скрипка відіграла у моєму житті надзвичайно важли-

ву роль. Навчаючись на фізичному факультеті Львівського держуніверситету (1967—1972 р. р.), я постійно виступав у добре відомому на той час фольклорному ансамблі «Черемош», де зібралось вільнодумне товариство, яке весь час було в опозиції до парткому університету. Тут вчилися переборювати страх. Хоча, звичайно, всі тоді боялися, за винятком небагатьох, хто йшов на публічні суди, у тюрми та заслання. Разом з «Черемошем» я пережив перше зіткнення з тоталітарним режимом.

— Як це було?

— Студентство вирішило провести кілька Шевченківських вечорів пам'яті. Погодили, вивісили оголошення, а коли настав час, відбулося те, що днями у Донецьку, де повною мірою проявилася тамтешня політична культура. Університет зачинили, і ніхто туди не зміг потрапити.

— Голосуючи у 1991 році за незалежність України, ви робили це свідомо і з глибоким переконанням. Але ж не всі мали такі переконання. Однак, за незалежність проголосувала вражаюча більшість. Як ви це пояснюєте?

— Наведу лише один приклад. У 1969 році наш ансамбль «Черемош» мав концерти на Донеччині. У Волновасі на

трибуну піднявся учитель і сказав зі слізьми на очах: ви нагадайте нам, що ми українці. І так було по всій Донеччині.

Відчуття українськості серед народу ніколи не зникало. Багато людей сподівалися, що свобода принесє і матеріальні блага. Сподівалися, що у незалежній Україні жити буде краще, ніж у Радянському Союзі. Нині розчарованих не поменшало.

— Вони обманулися?

— Не можна вимагати від кожної людини мислити категоріями держави, нації, світової глобалізації. У людини-трудівника для цього немає часу. Життя заповнене буденними турботами, природними потребами сім'ї. Але розчарування пояснити можна, щоправда, не газетними рядками. Передусім, це небачений економічний спад, що є безумовно об'єктивним чинником.

Другий чинник: хто при владі? Владу в Україні після здобуття незалежності отримав секретар ЦК КПУ з ідео-

логії Леонід Кравчук. Його роль не слід применшувати. Він зробив багато того, чого треба було зробити, але за своєю природою не міг зробити всього того, що було необхідним. Те, що зробили у Прибалтиці, Чехії, Польщі, що зробили угорські демократи.

Ми могли піти тим шляхом, але не зуміли. Звідси й розчарування. Могли б сьогодні жити краще, але винна у цьому не незалежність, а те, як ми нею розпорядилися.

— Чи може бути від опозиції один кандидат у Президенти?

— Якщо мати на увазі «Нашу Україну» і комуністів, то, на мою думку, такого кандидата не буде. Комуністи обов'язково когось виставлять самі — Симоненка чи Грача. Їхня опозиційність скерована на персону Президента. Ми також не хочемо, щоб главою держави залишався Леонід Кучма. Але далі наша опозиційність з комуністами розходиться з багатьох напрямків.

— Вас обрано заступником Голови Народного руху України. Які організаційні проблеми стоять перед партією?

— На жаль, вони є. Намагання об'єднатися з Українською народною партією, яка зародилася з Руху і яку очолює народний депутат Юрій Костенко, поки що результатів не дало. Сьогодні є дві самостійні партії — УНР та УНП, ідеологічно споріднені, але з політичними розбіжностями.

Народний рух України разом з десятьма партіями, що утворили блок «Наша Україна», послідовно втілюватиме у життя головну мету: розбудову української держави та демократії задля добробуту людей.

— Дякую за розмову.

Анатолій КАРАСЬ.

Ціни на хліб мітингами не зупинити

САМОВРЯДУВАННЯ

СПУ починає з Чернігова мітинги по Україні, спрямовані проти підвищення цін на хліб. Про це повідомив народний депутат України Микола Рудковський.

Соціалісти покладають усю відповідальність за продовольчу кризу на державні органи. Учасники чернігівського мітингу ухвалили резолюцію:

«Не допустити підвищення цін на хліб», яку буде направлено Л. Кучмі, а також керівництву області й міста.

А представники місцевої влади переконані, що захід соціалістів — це політична провокація.

— Перед виборами подібних акцій буде ще більше, — зазначив голова Чернігівської

облдержадміністрації Валентин Мельничук у розмові з журналістами. — Але ж політики, які до нас завітали, мають зрозуміти, що за їхніми гаслами немає жодної конкретної справи. Їхня мета — підірвати довіру до влади. Між іншим, ціни на хліб у нас не вищі, ніж у середньому по Україні. А на розвиток сільського господарства ми спільно з обласною радою цього

року виділили мільйон гривень, наступного — плануємо збільшити суму у п'ятеро. За останніми повідомленнями, у Чернігівській області завершується збирання кукурудзи. В господарствах намолочено більш як мільйон 100 тисяч тонн зерна (торік валовий збір хліба в області становив 1237,7 тис. тонн).

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

ПОДРОБИЦІ

За двома... бюджетами

У цьому році місто Кам'янець-Подільський, що на Хмельниччині, житиме за двома бюджетами: традиційним та розробленим програмно-цільовим методом. Другий буде експериментом, який проводиться лише в кількох містах України. Програмно-цільове формування бюджету передбачає видатки з бюджету лише під розроблені проекти та програми. Обов'язкова вимога до авторів — чітко вказати користь, яку дасть їхній проект громаді. Нині міська рада розпочинає навчання суб'єктів господарювання у написанні проектів.

Віра ШПИЛЬОВА.

Хмельницька область.

АРХІВАРІУС

Перший, хто повернувся

19 листопада 1989 року майже п'ятдесят тисяч осіб зі всієї України проводжали труну з тілом Василя Стуса. Поета ховали на Байковому кладовищі після чотирьох років перебування в Пермській землі. Василь Стус разом з Юрієм Литвином і Олексієм Тихим став першим українським політв'язнем, тіло якого вдалося повернути на батьківщину. Це було непросто.

Стус загинув 4 вересня 1985 р. у таборі особливо суворого режиму в селищі Кучино Пермської області. Поховали поета на табірному цвинтарі, за кілька годин до приїзду дружини і сина. Тіло рідним забрати не вдалося. Радянські закони дозволяли відвозити на батьківщину останки померлого засудженого лише після закінчення терміну покарання.

Наприкінці вісімдесятих товариство «Меморіал», Народний рух і Українська Гельсінська група двічі споряджали експедиції в табір, щоб забрати останки своїх співвітчизників. Першого разу влада відмовила, заявивши, що ексгумація неможлива: несприятлива санепідстановка. І тільки 17 листопада 1989 року останки вдалося літаком доправити до Києва. Під час жалобного ходу (до речі, забороненого міськрадою) процесія зупинилася на вулиці Володимирській біля будинку КДБ УРСР, де учасники ходу освистали тих, хто перебував за стінами величезного сірого будинку. Як стверджують очевидці, лише деякі з кадебістів ввічливим тоном просили тих, хто йшов на Байкове кладовище, згорнути жовто-сині прапори. Часи змінювалися.

Фото Віталія ШЕВЧЕНКА.

Колектив співробітників Апарату Верховної Ради України глибоко сумує з приводу передчасної смерті Андрієнка Володимира Юхимовича, доктора економічних наук, професора, колишнього першого заступника керівника Аналітичного управління Апарату та висловлює щире співчуття його рідним і близьким.

Заплакала старенька вчителька...

ДОЛІ

92-річна Ольга Захарівна Добрянська-Траченко, яку ви бачите на цьому знімку, — знаменитість у Корці: ніхто у райцентрі та Корецькому районі не може похвалитись таким солідним педагогічним стажем, як ця приємна, рухлива, як на свої літа, жінка. «Вчителька від Бога», — так коротко, але промовисто охарактеризувала її голова Корецької районної ради Ганна Беркута.

Вимушений аскетизм

Осінь зарясніла дощами, першими холодами, які наче перевіряють, чи готові господарі до зими. В будинку Ольги Захарівни холодно, тож не хочеться знімати верхнього одягу. І вже через півгодини відчуваю, що руки змерзли, пальці стають неслухняними і не хочуть тримати ручку.

— Ви б одягнули щось тепліше, Ольга Захарівно, — кажу господині, яка у кількох кофти-нах, ніби й не відчуває того холоду. — Ще не опалюєте хату?

— Я живу в одній кімнаті, її й опалюю — економлю, — поясню старенька.

— У мамі є пільговий талон на торфобрикет — за половину вартості, але вона не може назбирати шістдесят шість гривень, щоб його отоварити, — долучається до розмови старша донька Таміла, теж уже пенсіонерка, яка приїхала на кілька днів із Києва, щоб допомогти матері зібрати вирошене на присадибній ділянці (Ольга Захарівна, попри свій поважний вік, сама доглядала город — вирошені гарбузи, буряки у коморі тішать око). — І взагалі, мама — справжня аскетка, у неї невисокі вимоги до умов життя.

Старенька погоджується з донькою, каже, що для себе однієї не хоче куховарити, тож коли тримала кіз, харчувалась молоком з хлібом та іншим нехитрим харчем.

Не знаю, як кому, а у мене слова про аскетизм залишили важкий осад на душі. Бо тільки аскет може в наш час вижити за сто шістдесят гривень пенсії, які держава виділила педагогу з більш як сорокарічним стажем.

Та хіба тільки Ольгу Захарівну Добрянську-Траченко змусили до такого невиваглого життя?

Подумалось, якби платили старикам більш пенсії, не були б вони аскетами. Хто не вірить, спробуйте почастувати їх делікатесами чи привезти їм дров, і побачите, чи відмовляться.

Голова Корецької районної ради Ганна Беркута, почувши від мене, що старенька вчителька мерзне, допомогла їй — знайшла можливість завезти Ользі Захарівні торфобрикет. Від такого прояву милосердя їй уваги колишня вчителька заплакала. Не забула вона, як на День учителя на урочистостях в Будинку культури їй, патріарху вчительства району, та ж Ганна Беркута вручала квіти та грошову премію. Бо гарну пам'ять має старенька, особливо на добро...

«Я лише гілочка на тому дереві»

Переді мною товстелезна в розшійні палітурці книжка, де досліджено древній рід Добрянських. Хтось із заможних його представників зумів профінансувати колосальну роботу з її впорядкування та видання.

Один примірник надіслали Ользі Захарівні у Корець. Є у книзі і генеалогічне дерево.

— Я лише гілочка на тому дереві, — зауважує Ольга Захарівна.

— А ось розділ, присвячений моєму батькові Захару Дмитровичу Добрянському, — жінка розгортає книжку на закладеній пошквіль від часу фотографії. Бере до рук фото, пояснює: — Це мій батько. Він був дуже енергійною і освіченою людиною. Закінчив церковно-парафіальну школу у селі Михайлівка, що в Гайсинському районі на Вінниччині. Учився у Гранові в п'ятикласному училищі, потім у Гайсині, в гімназії, де склав іспити на звання учителя. 1908 року він організував земську школу в Михайлівці, його зусиллями було створено на пайовій основі споживчу крамницю, де він був головою правління, організовано земський

банк, який видавав селянам кредити. З великими труднощами за кошти земства він організував будівництво земської школи у нашому селі — у 1913 році навчальний рік розпочався в новому приміщенні. 1918 року батько домігся спорудження клубу в Михайлівці, організував гурток співів, читав лекції. Цікавився політикою — був у партії соціал-революціонерів (есерів). Він був помітною і шанованою людиною у селі. Але його коротке, наче спалах зірки, життя закінчилося 1923 року: тато захворів на запалення легень і помер.

— Я завжди хотіла, як тато, вчителювати, — продовжує Ольга Захарівна. — Бо все моє дитинство пройшло у збудованій ним школі. У п'ять років я уже читала — навчилася біля школярів. Та й саме навчання давалося мені легко — я навіть «перестрибнула» кілька класів. Тож закінчила школу раніше за своїх однолітків, а тому місто мене лякало. За компанію подалась з подругою вчитись на бухгалтера, хоча й мріяла про школу. Але мій мрій все-таки судилося збутися...

Перерослі першачки

Спочатку Ольга працювала бухгалтером у банку, потім — у школі. Стала вчителькою, закінчивши педагогічний технікум на Вінниччині. Свою педагогічну кар'єру розпочала 1933 року у збудованій батьком школі.

— Під час війни, — каже Ольга Захарівна, — приміщення школи фашисти забрали під в'язницю. А коли Михайлівку визволили від ворога, мене викликали у райвно і призначили

директором. Я спробувала відмовитись, але мені навели переконливий аргумент: хто ж відмовляється від батьківщини? Вони мали на увазі побудовану батьком школу. І я погодилася...

Дуже переживала молода директорка, чи зможе підготувати школу до нового навчального року. Бо там було гірше, ніж у стайні — стільки бруду, а неприємний запах від немитих тіл ув'язнених так увів в стіни, що його вдалося позбутися лише після десяти побілок. Довго витруювали бліх... Ольгу Захарівну підтримало село: всі хотіли, щоб їхні діти нарешті сіли за парти, тож молодіці взялися за побілку, чоловіки — за ремонт парт, вікон, даху. Давно у селі не було такої активної толочи.

— Коли школа була готова, з райцентру прислали нового директора. Він був інвалід — без обох рук, тому ми йому всіляко допомагали, — згадує Ольга Захарівна. — А я нарешті скинула тягар директорства і зайнялась улюбленою справою — навчанням дітей. Ось і нині стоїть перед очима мій тогочасний клас

— перерослі через війну першокласники.

— З підручниками було су-тужно, і мама відшукала під сіном на горищі батькової хати кілька примірників букваря «Ярина», за яким навчала дітей, — долучається до розмови донька Таміла. — Його у ті роки вважали націоналістичним, тож це згадалось мамі, коли у радянські часи відмовили у присвоєнні звання заслуженого вчителя України...

Як нитка за голкою

У 1949 році Ольга Захарівна перетворилася на «западенку»: з Вінниччини у Корець направили на роботу її чоловіка Миколу Ульяновича Траченка. А куди голка, туди й нитка... — Я не сподівалася, що мені так швидко запропонують роботу, — згадує Ольга Захарівна. — Але в школі стався неприємний випадок: одна з вчительок поставила двійку учню, батько якого був начальником місцевого НКВС... Той поскаржився директорові школи. Жінку звільнили з роботи. Ви ж, мабуть, знаєте, які то були роки. Ніхто не хотів мати проблем з каральними органами. Так я прийшла у Корецьку школу № 2. Учителювала в початкових класах, і в тому була для мене особлива привабливість у моїй професії. Бо це я першою навчала малюків читати, писати, вони довірливо дивились мені в очі і через мої розповіді пізнавали світ. Я сама гарно співала і вчила співу своїх учнів, і всього того, що сама вміла. Пам'ятаю в деталях майже кожен проведений у школі день. А роки ті (вчителювала Ольга Захарівна навіть у пенсійному віці) промайнули, наче одна мить.

Жінка розповіла, як довго звикала до тиші, коли залишила роботу. Бо у школі завжди було гамірно. Зараз старенька вчителька рятуються від смутку книжками, які перечитусь по кілька разів, і домашніми клопатами — прикупилі поросятко, яке збирається вигодувати вирощеними на власному городі гарбузами, картоплею, буряками. Все ж якесь заняття, бо не звикла сидіти без діла. Школа, що телевізор зіпсувався, а на ремонт бракує грошей, — більше про те, що у світі робиться, знала б. Шоправда, є в старенької радіоприймач, тож не зовсім відірвана від світу.

— Чи зустрічаєте своїх учнів? — цікавлюся. — Багато з них роз'їхалися хто куди, а ті, що залишилися в Корці, вітаються. Тільки не усіх я уже впізнаю — так змінилися вони, — каже Ольга Захарівна. — Але мені приємно, що мене знають і пам'ятають. І вам дякую, що не минули моєї хати...

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область. На знімках: у різні роки зафіксував фотооб'єктив представників славного роду Добрянських — вчителів від Бога Ольгу Захарівну Добрянську-Траченко (фото 2003 року) та її батька Захара Дмитровича Добрянського (фото 1910 року).

Фото автора та з домашнього архіву О. З. ДОБРЯНСЬКОЇ-ТРАЧЕНКО.

ЦІНИ І ЦІННОСТІ

Імпортуємо майже стільки, скільки експортуємо

Зайве когось переконувати в тому, що нинішні стандарти життя цілковито залежать від стабільних цін. Проте ми навчені гірким досвідом, коли й ціни стояли напівмертво, й ощадні книжки були пухкенькі, а купівельна спроможність громадян дорівнювала нулю і країна перебувала у стані тотального дефіциту. Чого недоовиробляли, те імпортували. До цього вдаються й інші країни. І, передаючи куті меду, залезають у борги, проідаючи національне багатство. З огляду на це, варто проаналізувати, що відбувається сьогодні.

Що означає сальдо-мортале

Імпортували за 9 місяців (на 19,2 мільярда доларів США) майже стільки, скільки й експортуємо — на 20,6 мільярда доларів. Різниця у 1 млрд. 400 млн. доларів не може не тішити, оскільки вона свідчить про збереження позитивного сальдо платіжного і торговельного балансу. А це означає, що вереснєве зростання товарного імпорту не зіпсує загальної картини. Тим паче що найбільш динамічно ми завозили продукцію машинобудування. Питома вага його у структурі імпорту зросла за вересень на 3,6 відсотка проти відповідного періоду минулого року, перевищивши всі інші статті імпорту товарів і послуг. Це логічно, адже капіталовкладення в основний капітал за півроку зросли на 27 відсотків проти торішніх 12,5, а приріст прямих іноземних інвестицій збільшився у 2,5 разу. Це — вірна ознака високої економічної кон'юнктури.

До речі, віддаючи належне експортерам, яких у ЗМІ називають локомотивами економічного зростання, не варто недооцінювати й імпортерів. Вони працюють задля задоволення інвестиційного попиту, необхідного для модернізації нашої економіки. До того ж експортери часто-густо виконують функції імпортерів. І потім згадайте формулу здорового глузду Стюарта Чейза: «Те, що ми виробляємо як нація, плюс те, що ми імпортуємо, мінус те, що експортуємо, є мірилом нашого рівня життя». Під цими словами підпишеться кожен економіст, бо, зрештою, йдеться про задоволення попиту народу. До того ж за наших умов не нарашувати імпорт продукції машинобудування означало б гальмувати структурне оновлення економіки. Відтак розширення товарного сальдо є прийнятною ціною за утримання здорової динаміки та інвестиційної складової економічного розвитку.

Завозили багато зерна. У вересні — на 800 відсотків більше проти відповідного періоду минулого року. Отже, погіршення товарного сальдо є вимушеним, тимчасовим, зате менш дошкульним, ніж у серпні (160 мільйонів доларів США проти 243 мільйонів). Звичайно, країна могла обійтись без продовольчого імпорту вже сьогодні. Свого часу харчова промисловість імпортувала технології, обладнання, зокрема дякуючи потужним іноземним інвестиціям. Нині їй до снаги витіснити з ринку будь-якого конкурента і за якістю, і за упаковкою, і за цінами. Вірю в те, що так і станеться. Виробництво товарів народного споживання зростає загалом у півтора разу швидше, ніж промислове виробництво (на 22,3 відсотка проти 15,2). У 80-х — на початку 90-х років про це лише мріяли. Тепер мрія здійснилася, але цього замало. Поки що без імпорту не обійтись. Аби він не спустошував кишені, Нацбанк утримував стабільність гривні, подолюючи навіть зміцнював її, блокуючи зростання імпортних цін.

Не той тепер експорт, бо якість не та

Купувати в інших не було б за що, якби не продавали свого. За дев'ять місяців цього року експорт зріс на 27, тоді як за аналогічний період минулого — лише на 7 відсотків. І структура нашого експорту вже іншої якості. Вивозили не просто метал та добрива. Експорт чорних металів зріс на 26,8 відсотка, а виробів з них — на 81,3! Це свідчить про те, що ситуація змінюється на краще, наш експорт спростовує славу сировинного або напівфабрикатного. Власне продукція машинобудування в структурі експорту вже становить 40,5 відсотка.

Експорт послуг, частка якого у вересні зросла на 37,5 відсотка, взагалі став головним чинником досягнення позитивного торговельного сальдо. Це все добре, але є і тривожні тенденції. Починає непокоїти пригальмування темпів зростання експорту товарів. Це очікували у зв'язку з сезонним фактором і ситуацією на аграрному ринку, але не так швидко і глибоко. Вересневий експорт товарів і послуг перевищив торішній на 17,5 відсотка, тоді як у серпні — на 29,1. Дбати про експорт треба повсякчас. На жаль, починаючи з 2000 року серед академічних науковців та високопоставлених експертів почала побутувати думка про набіто «другосортність» економічного зростання завдяки переважачій динаміці зовнішнього попиту. Мовляв, зовнішня кон'юнктура мінлива, а ВВП на 60 відсотків створюється за рахунок експорту, через це слід посилити роль внутрішнього попиту. Усе так за умови, якщо він достатній. А ні, то виходить, що ми сварили двох кішок, які і мишей полюють, і поки що піклуються одна про одну. Як на мене, навряд чи зовнішній попит зле позначиться на економічному зростанні, швидше за все, він стимулює підвищення конкурентоспроможності продукції, бо змагається на світових ринках є з ким. До того ж за наших умов експорт збільшує, а не блокує розвиток внутрішнього ринку. Адже, нагадаю, ми імпортуємо майже стільки, скільки й експортуємо. Доходи експортерів формують 60 відсотків ВВП, а імпортери скорочують ВВП на 55—57 відсотків, тому чистий експорт у валовому продукті країни не перевищує 3—5 відсотків. Імпорт задовольняє значну частину попиту не лише експортерів, а й їхніх суміжників, стримує зростання внутрішніх споживчих цін. Більшість країн «мріє» про розширення зовнішнього ринку, який у нас цього року став компонентом економічного зростання.

Рецепти від Нацбанка

Нещодавно телебачення демонструвало якусь дискусію, яка зачіпала політику НБУ. Так-от, котрийсь з її учасників удавав турботу про експортерів, закликаючи до послаблення гривні, щоб дешевше товар продавався за кордон. Закликав, зазначте, не зменшувати витрати чи поліпшувати якість, а девальвувати національні гроші. Інакше кажучи, зазірнути в нашу з вами кишеню, послабити її купівельну спроможність, інфляційним податком підірвати експорт. Найприкрасіше, що це лунало від нещодавнього урядовця. Виявляється, у багатьох елементарних речах треба переконувати і його. Але, на щастя, зайве переконувати в цьому самих експортерів, які пам'ятають 1998—1999 роки, коли гроші знецінювалися двозначними цифрами, стрімко танули обігові кошти і зростали ціни на імпортні комплектувальні для експортних товарів.

Звісно, НБУ і проти різких змін курсу, бо володіє ефективним механізмом курсоутворення. Цей механізм здатний убезпечити економіку від руйнівних наслідків фінансової дестабілізації 1998 року. Мабуть, варто нагадати ще раз: тогоріч девальвація наповнину знецінила гривню. Наступного року з'їла п'яту частину її вартості. Життєвий рівень українців, які геть усі мають стосунок до експорту-імпорту, наблизився до критичної межі. Тому до девальвації, як до ліків з руйнівною побічною дією, треба ставитися дуже розважливо. Торік економічне зростання пригальмувало майже удвічі, через це гривня не міцнішала, а навіть знецінилася на 1,25 відсотка. Цього року зростання прискорилося — і гривня зміцніла від початку року вже на 4,5 відсотка до долара США. За шість останніх років девальвація загалом становить 79,3 відсотка, а ревальвація — лише 34 відсотки. Отже, за роки зростання її вартість відновлено трохи більш як наполовину. То навіщо закликати нас до нового знецінення?! Нацбанк усвідомлює, що підтримувати курс експортера слід в розумних межах доти, доки його продуктивність не сягне світових стандартів. Але визначальною є комплексна форма підтримки: і стабільним курсом, і надійними валютними резервами, і низькою інфляцією. До речі, нині Нацбанк готує передумови для посилення кредитної потуги Укресімбанку та створення Української корпорації розвитку експорту, що також позитивно позначиться на макроекономіці, яка здебільшого досі залежить від зовнішнього попиту.

Валерій ЛИТВИЦЬКИЙ, радник Голови НБУ з питань макроекономіки. Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА. ▼

Серединна країна

(Закінчення. Початок в «ГУ» від 12 листопада)

Китай — країна численних історичних пам'яток. Під охроною держави перебуває більш як 240 пам'яток, що мають світове значення.

У Китаї є все. І навіть своя Венеція.

Восьме диво світу

Унікальна пам'ятка фортифікаційної архітектури, що розташована на північному заході від Пекіна — Велика китайська стіна. Цей символ Китаю часто називають восьмим

дивом світу. Її довжина сягає шести тисяч кілометрів, а будівництво розпочалося в IV—III століттях до нашої ери, коли окремі китайські держави зводили оборонні споруди з метою захисту від нападів кочових племен з Центральної

Азії. Після створення в Китаї централізованої держави окремі ділянки стіни було об'єднано в єдиний оборонний комплекс. Стіна являє собою земляний вал до 10 метрів заввишки, нижня частина завширшки майже шість з половиною метрів, а верхня — майже п'ять з половиною. Протягом всієї стіни споруджено вартові вежі (бастіони). У Китаї є повір'я, що людина, коли торкається Великої стіни, то набуває сили духу і величі.

Китайський Чикаго

так називають путівники Шанхай — місто, що розташовано майже на узбережжі Східно-Китайського моря. Шанхай за всіх часів відіграв значну роль у розвитку Китаю. Його можна порівняти з другою столицею Середньої держави, що поступово перетворюється на фінансовий і промисловий центр всієї Азії.

Іноді Шанхай порівнюють з Чикаго, іноді з Одесою. Кожний, хто приїжджає до цього міста, оцінює його по-своєму. Старовинна частина міста зберігає особливий, специфічний вигляд: вузькі вулички, до того ж щільно забудовані торговими рядами, невеличкі будинки з обов'язковим атрибутутом на балконах (якщо вони є) — «шанхайськими прапорами».

У центрі Шанхая влада збудувала Пудонг — символ процвітання Китаю. Це економічна і фінансова столиця країни. Багатопверхівки Пудонга (чудернацької форми) разом з найвищою телевежею Китаю (заввишки 468 метрів) створюють оригінальну панораму, яку ніби навмисно підкреслює річка Хуангпу. До речі, про телевежу. Вона третя у світі за висотою. Найвища точка, що є доступною для відвідувачів — 363 метри. А оглянути місто з вежі можна ще на двох рівнях — на висоті 90 і 256 метрів. Ліфт дуже швидкий і підіймає відвідувачів зі швидкістю 7 метрів на секунду — навіть вуха закладає.

Метро Шанхая складається з однієї гілки, на якій є 16, як нам здалося, чималеньких станцій.

Азійська Венеція

У Китаї велика кількість садово-паркових комплексів, розташованих у колишніх імператорських палацах, приватних парках імператорських чиновників. Штучні водоймища з острівцями, ажурними містками, горами, чудернацькими нагромодженнями каміння, альтанками створюють неповторний, вишуканий ландшафт і затишок парків.

Містом садів і парків називають Сучжоу. Тут налічують більш як 100 садово-паркових ансамблів, що добре збереглися. Неповдалі від міста Сучжоу є сільце, яке

можна порівняти з Венецією — будинки, що розташувалися на березі каналів, мости, човни і китайські гондольєри.

До специфічних будівель культового призначення належать пагоди — багатопверхові вежі з численними вигнутими дотори карнизами, які зводили на честь вищих буддійських богів і на згадку про важливі події. Їх, зазвичай, споруджували на узвишшях для «боротьби зі злими духами». У Китаї чудово збереглися пагоди, побудовані 1500 років тому. Їх зводили з дерева, цегли, каміння.

Широке, різнопланове інформування суспільства про сьогодення країни, послідовне формування переконання, що необхідно берегти історичну спадщину — одне із завдань засобів масової інформації Китаю. Зокрема, найавторитетнішої газети «Фачжі Жибао», на запрошення якої ми відвідали Китай. Зустрічі з колегами були не менш цікаві, ніж сам Китай. Створена міністерством юстиції Китай газета, як і «Голос України», друкує офіційні тексти законів та інших нормативних актів, захищає права і свободи людини. Редакція має власний друкарсько-видавничий комплекс. Сьогодні крім газети редакція випускає кілька журналів. Це медіа-холдинг, до якого входять телебачення і друковані засоби масової інформації. Його очолює Лю Ді І. За сприяння колишнього надзвичайного і повноважного посла України в КНР Михайла Резника та радника-посланника нашого посольства Віктора Танасійчука досягнуто угоди про реалізацію кількох цікавих проектів у галузі обміну інформацією. Зокрема, найближчим часом буде організовано обмін і публікацію у нас в газеті і, відповідно, в газеті «Фачжі Жибао» громадсько-політичної, правової, економічної й іншої інформації з Китаю та України. У планах інформування населення країн про поря-

Пекінська резиденція з прийому поважних гостей. Головний редактор газети «Голос України» Анатолій Горлов (праворуч) вручає директорів редакції газети «Фачжі Жибао» Лю Ді І пам'ятні сувеніри.

док створення підприємств в Україні та Китаї, питання оподаткування, проекти законів, діяльність контролюючих і правоохоронних органів, бізнес-інформація, зокрема, інформування про підприємства, що зацікавлені у торгово-економічних та інших зв'язках між двома країнами. Тож наші читачі вже нині мають змогу відправляти до «Голоса України» свої пропозиції і побажання щодо того, що вони хотіли б дізнатися про Китай, з ким бажали б розпочати працювати в

цій країні. «Голос України» із задоволенням візьме на себе роль вашого інформаційного мосту.

Звичайно, те, що ми побачили в Китаї, лише маленька частина Великої Країни. І хочеться сказати Китаю: «цзяй цзєнь» — до побачення. Невдовзі зустрінемося.

Сергій ДЕМСЬКИЙ,
Іван ІЛЛЯШ.

Київ—Пекін—Шанхай—Сучжоу—Ханчжоу—Шанхай—Пекін—Київ

Фото авторів.

Пудонг — сучасний район Шанхаю. Будівля з трьома шарами — найвища телевежа Китаю.

Глибинка родить вундеркіндів

ОСВІТА

(Початок на 5-й стор.).

— Вагомих результатів в освітянській галузі ми не досягли б, якби технічно не переоснащували школи, не обладнували їх комп'ютерами, — зауважує заступник голови райдержадміністрації Іван Шевчук. — Солідну підтримку в цьому питанні маємо від обласної держадміністрації і насамперед від її голови Героя України Анатолія Француза. За його сприяння нашому району було виділено два комп'ютерні класи. Не

можу не згадати добрим словом і народного депутата України по нашому виборчому округу Ігоря Єремєєва, який подарував комп'ютерний клас міжшкільному навчально-виробничому комбінату, де інформатику й обчислювальну техніку вивчають учні 11 шкіл. Сьогодні у школах району є 112 комп'ютерів нового покоління. І їх парк постійно зростає. Ставимо завдання: мати принаймні один сучасний комп'ютер на трьох учнів.

Однією з важливих подій 2003 року стало відкриття в

місті Камінь-Каширському комплексу загальноосвітньої школи №2 — гімназії. Цьому передувала серйозна структурна перебудова усього навчального закладу, зміцнення його досвідченими педагогічними кадрами. Гарних успіхів досягають колективи Сошичненської, Раково-Ліської, Підцир'ївської, Пнівненської, Черчанської, Клітицької, Осовецької шкіл, а також обох шкіл районного центру. Директор Черчанської школи Степан Володимирович Войчик, досвід якого вивчав об-

ласний інститут удосконалення вчителів, намагається зробити свій заклад школою радості для кожної дитини, щоб навчання у ній приносило хлопцям і дівчаткам велике задоволення. Такої стратегії дотримуються і в інших школах району, звідси й висока ефективність роботи їх колективів. Запорукою успіху кожного з них є добре підготовлені педагогічні кадри. Справжніми вчителями-новаторами зарекомендували себе заслужені вчителька України біолог за фахом Ганна Максимівна Зубок з Камінь-Каширської школи-гімназії №2 і молода вчителька математики цієї самої школи Лариса Йосипівна Поліковська, вчитель-методист української мови з Рудко-Червинської школи Надія Омелянівна Міщук, вчитель української мови Ворокомлівської школи Анастасія Архипівна Лукашик, вчителі Камінь-Каширської школи №1: інформатики — Володимир Олександрович Соловей і математики — Микола Георгійович Керик та десятки інших чудових педагогів, імена яких нам назвали того дня Володимир Тішков.

Відомо, що серйозною перешкодою в розвитку освіти, як і інших галузей, є обмежені кошти місцевих бюджетів. У Камінь-Каширському районі і тут намагаються знайти вихід. Щоб по-господарськи розпорядитися наявними фінансови-

ми ресурсами, районний відділ освіти розробив програму впровадження у школах енергозберігаючих технологій. Зокрема, планується замінити в деяких з них старі опалювальні котли з низьким коефіцієнтом корисної дії на сучасні високоефективні, провести заміну насосних станцій для перекачування води на міні-водонапірні вежі. Зекономлені за рахунок цього кошти тут планують використати для придбання навчальних приладів, книжок, передплати періодики.

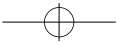
Вже після нашого від'їзду з Камінь-Каширського, там відбулася сесія районної ради. Пригадайте, яке там сильне освітянське лобі. На ній розглянуто одразу три питання, які безпосередньо стосуються проблем шкіл: «Про затвердження мережі установ освіти», «Про районну програму підтримки обдарованої молоді», «Про районну програму з питань соціального захисту працівників освіти». Не будемо перераховувати всі пункти цих документів, але зазначимо, що кожен з них

спрямовано на подальший розвиток освіти в районі, підвищення авторитету професії вчителя.

Володимир КОРОЛЮК,
Микола ЯКИМЕНКО.

Камінь-Каширський Волинської області.
На знімках: начальник районного відділу освіти Володимир Тішков; вчителька початкових класів Раково-Ліської школи Марія Василівна Ніщик зі своїми вихованцями.

ПЛАТНЕ ЗДОРОВ'Я У СФЕРІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

ПОРАДИ ФАХІВЦЯ

Тримайте руку на пульсі. Власному

Міністерство охорони здоров'я України попереджає: є запитання, на які кожен українець повинен знати відповідь! Який рівень артеріального тиску в людей, що молодше 65 років, вважається нормальним? Чи знаєте ви свій артеріальний тиск? Чи можете ви сказати, що ваше життя переважане негативними емоціями?

Якщо ці запитання здивували вас або викликали труднощі під час відповіді, це — сигнал того, що ви ризикуєте додати своє ім'я до нинішньої статистики серцево-судинних захворювань. Фахівці вже давно дійшли висновку: захворюванню легше запобігати, ніж потім лікувати. Проблема зростання захворюваності на серцево-судинні та судинно-мозкові хвороби пов'язана з певними факторами ризику. До речі, вченими встановлено вже понад 200 таких факторів. Серед них: відмова від здорового способу життя (куріння, зловживання алкоголем), незбалансоване харчування (ожиріння, надлишкова вага, високий рівень холестерину в крові), неуважне ставлення до свого здоров'я (підвищений тиск, нервові стреси, несвоєчасне звертання до лікарів).

На перший погляд, це добре відомі, майже прописні істини, але саме вони

дали змогу знизити захворюваність та смертність населення від серцево-судинних та серцево-мозкових хвороб у всіх багатих країнах Європи та світу на 60—80%.

У контексті цієї проблеми Міністр охорони здоров'я України Андрій Підаєв радить кожному громадянинуві переглянути своє ставлення до власного здоров'я.

— Люди повинні знати встановлені норми артеріального тиску і в разі виявлення відхилень негайно звертатися до лікарів, — вважає головний лікар країни. — Відхилення від норми артеріального тиску, який не повинен перевищувати 140/90 мм рт. ст., постійні нервові стреси та психоемоційні перевантаження є достатніми причинами звернути увагу на стан власного здоров'я та відвідати лікаря.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Без відриву від виробництва

ПРОФОГЛЯД

Кожен працівник Вознесенської продовольчої компанії незалежно від посади і розміру зарплати може одержати безоплатну медичну допомогу “без відриву від виробництва”. П'ять років тому тут не випадково відкрили медичний центр. По-перше, специфічні умови роботи на м'ясокомбінаті провокують хвороби опорно-рухової системи і гінекологічні захворювання. По-друге, середній вік працюючих — 50 років, а це неабиякий чинник, який змушує

серйозно задуматися про здоров'я і профілактичні заходи.

Нині в центрі надають першу медичну допомогу, є фізіотерапевтичний кабінет. Протягом робочого дня прийом ведуть терапевт, гінеколог, фізіотерапевт, стоматолог, масажист, косметолог. Лікар-фізіотерапевт вищої категорії Віктор Дробот задовольняє своє ділянкою роботи — є апарати для проведення УВЧ, діодинамік, ампліпульс, кварц, ультратон. За день до його кабінету звертаються до

15 осіб. А за рік тут проводять понад три тисячі процедур. Найчастіше фізіотерапію призначають під час застуд, бронхітів, остеохондрозу, больових синдромів, серцево-судинних захворювань.

Подбало керівництво заводу і про безоплатне проведення щорічних медичних оглядів, для чого запрошуються лікарі з центральної районної лікарні. Тут-таки можна здати всі аналізи. Безкоштовно видаються ліки і медпрепарати. Під час епідемії грипу й інших інфекційних захворювань додаткові кошти виділя-

ють для проведення профілактичних щеплень. Така профілактика дає позитивні результати: кількість захворювань на підприємстві знизилася до 40 відсотків.

Утримувати медичний центр не дешево. Щомісяця лише на закупівлю препаратів виділяють тисячу гривень і ще 3 — 3,5 тисячі на загальне утримання з урахуванням зарплати. Але вкладає гроші в здоров'я своїх працівників, переконані у Вознесенську, — справа вигідна.

Олена ІВАШКО.

Миколаїв.

ТЕРМОМЕТР

“через зменшення загальної кількості спожитої їжі”. В обох випадках це справді шкодить здоров'ю.

Людський організм втрачає здатність захищати свої органи від різних недугів і “навіть скорочує тривалість життя”.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Причина інфекції — недбалість

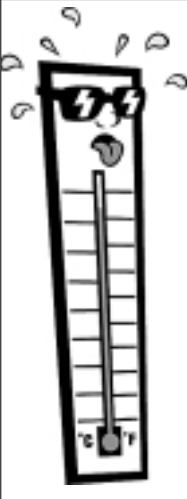
Зоною надзвичайної ситуації місцевого значення визнано селище Дмитрівку Знам'янського району Кіровоградської області.

Нещодавно 12 мешканців Дмитрівки, із них — дев'ятеро дітей, захворіли на вірусний гепатит А.

Працівники Знам'янської міжрайонної прокуратури, які проводили розслідування інциденту, виявили низку причин, що спонукали сплеск інфекції. Серед них — недостатня кількість миючих і дезинфікуючих засобів, несправність водопровідної мережі, неякісне прибирання в школі; а також поверхове проведення перевірок санітарно-епідеміологічного службово; відсутність контролю з боку районного відділення освіти тощо.

За повідомленням прес-служби прокуратури області, нині вирішується питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності директора Дмитрівської загальноосвітньої школи, начальника відділу освіти Знам'янської райдержадміністрації та працівників районної санепідемстанції.

Олег БОНДАР.

Крапля життя збереже

Надати нового імпульсу донорству вирішили медики Чортківського району на Тернопільщині. Не є таємницею, що нині ця благородна справа занепадала: запаси крові найчастіше поповнюють родичі хворих, які потрапляють до лікарні. Медична громадськість району і колектив місцевого медичного коледжу ініціювали акцію “Від серця до серця — краплину крові”, під час якої самі здавали кров і забирали її в інших, вели роз'яснювальну роботу. Завдяки активній позиції медиків і студентів місцеві лікувальні заклади на деякий час забезпечили себе препаратами та компонентами крові. Але головне — поповнили ряди донорів, тож акція матиме не одноразовий ефект.

Марта ЛІТИНСЬКА.

Смачного!

“Харчування мешканців Придніпровського регіону полідефіцитне, вкрай розбалансоване і не лише не запобігає, а й є істотним чинником виникнення численних неінфекційних захворювань”, — такий невтішний висновок оприлюднили вчені кафедри гігієни та екології Дніпропетровської медичної академії.

Річ у тім, що відбувається небезпечне зниження вмісту вітамінів та мікроелементів у тій їжі, яку споживає сьгодні населення. І через те (на думку вчених), що якість самих харчів погіршується, і

Прокурорська ін'єкція

ПРАВА ПАЦІЄНТІВ

Пацієнти невчасно отримують допомогу, з них безпідставно стягують кошти за медичні послуги, порушують вимоги Закону України “Про донорство крові та її компонентів” тощо. Такий діагноз поставили органи прокуратури Чернівецької області низці закладів охорони здоров'я, де перевіряли їх діяльність.

Так, прокуратура Глибоцького району з'ясувала, що працівники рентгенологічного кабінету центральної райлікарні за проведення флюорографічного та рентгенологічного обстежень з пацієнтів незаконно стягували кошти. Навіть з призвозників під час проходження ними медичної комісії. У тому самому закладі безпідставно списували бюджетні кошти. Із загальної кількості людей, оформлених на денний стаціонар кардіологічного, неврологічного та терапевтичного відділень, на час перевірки фактично перебувало лише 30 відсотків хворих. А за відсутні амбулаторні “душі” лікарня лише за один день списала 1078 гривень бюджетних коштів, як за пролікованих.

Прокуратури Заставнівського та Новоселицького районів виявили у відділеннях переливання крові райлікарень неналежне ведення реєстру донорів (не вказані паспортні дані донора, відомості про наявні та перенесені ним захворювання, в тому числі й ті, що можуть передаватися через кров, її компоненти та препарати реципієнтам тощо).

У Сторожинецькому районі, як стало відомо слідчим органам, на 1 вересня цього року майже 700 працівників закладів освіти не пройшли обов'язковий медогляд. Однак усі вони були допущені до роботи.

Перевіркою в управлінні охорони здоров'я Чернівецької облдержадміністрації встанов-

лено випадок неповідомлення правоохоронним органам про смерть новонародженої дитини. Водночас у матеріалах службового розслідування, проведеного управлінням з цього факту, вбачається, що смерть настала через допущення істотних недоліків в організації та проведенні лікування лікарем-неонатологом Кельменецької центральної райлікарні та завідувачем неонатальної реанімації обласної дитячої лікарні. Фахівці стверджують, що неможливо можна було врятувати.

...У дитяче відділення Кічманської райлікарні поступив

Мал. Вадима СУЛИМОГІ.

12-річний школяр зі скаргами на головний біль, запаморочення, нудоту, загальну слабкість. Невролог лікарні встановив діагноз — закрыта черепно-мозкова травма, струс головного мозку та призначив лікування. Однак, приймаючи хворого в дитяче відділення, невролог не внесла до журналу в приймальному покої відповідної інформації про отриману учнем у школі травму та не повідомила про це чергового райвідділу міліції. Крім того, встановлений діагноз згодом необгрунтовано був змінений дитячим неврологом, постраждалому не призначили обов'язковий у таких випадках постільний режим, не перевезли у супроводі лікаря на медтранспорті до спеціалізованого відділення, довідка до школи про стаціонарне лікування дитини в лікарні видана без дати і встановленого остаточного діагнозу.

Р. С. Загалом у 2002—2003 роках органи прокуратури області порушили та завершили розслідування у медичній сфері шесті кримінальних справ. Крім цього, нинішнього року органами прокуратури пред'явлено 19 позовів до місцевих судів про відшкодування коштів, втрачених на лікування осіб, які потерпіли від злочину.

Сергій СУЛИМА.

Чернівці.

ОГОЛОШЕННЯ

Філія ДГУ Агентства з питань банкрутства в Чернігівській області та ліквідатор ЗАТ “Менський комбікормовий завод”

повідомляють про проведення публічних торгів (аукціону) з продажу цілісного майнового комплексу підприємства-банкрута, який знаходиться за адресою: Чернігівська обл., м. Мена, вул. Леніна, 134. До складу цілісного майнового комплексу входять будівлі, споруди, обладнання на загальну суму 523,5 тис. грн. в т. ч. ПДВ 20 %. Гарантійний внесок у розмірі 5 % від початкової ціни продажу та реєстраційний збір для реєстрації учасників аукціону в розмірі 17 грн. перераховуються на рахунок Філії ДГУ Агентства з питань банкрутства в Чернігівській області, р/р 260044492 ЧОД АГПБ “АВАЛЬ”, МФО 353348, код ЄДРПОУ 26334916. Заяви на участь в публічних торгах (аукціоні) приймаються не пізніше, ніж за три дні до дати проведення аукціону за адресою: 14000, м. Чернігів, вул. Мстиславська, 9 з 9.00 до 18.00 (крім вихідних). Публічні торги (аукціон) відбудуться 22 грудня 2003 року об 11-00 за адресою: 14000, м. Чернігів, вул. Мстиславська, 9. Додаткову інформацію про об'єкт продажу можна отримати за телефонами: м. Чернігів — (04622) 7-99-10, (0462) 176-434 або м. Мена — (04644) 2-10-37.

Державне підприємство “Укragротех”,

код 24258915, оголошує про перетворення у відкрите акціонерне товариство “Укragротех”, код 24258915, та ліквідацію структурних підрозділів: Київської спеціалізованої фірми “Агроспецімекс”, код 00914131, Київської спеціалізованої автотранспортної фірми, код 05481949. Претензії кредиторів приймаються протягом 2-х місяців з моменту публікації оголошення за адресою: 02002, м. Київ, вул. Каховська, 60, БАТ “Укragротех”.

Господарським судом Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) порушено справу 19/105 про визнання банкрутом приватного підприємства “Дедал”. Юридична адреса: 72315, м. Мелітополь, вул. Леніна, 127, кв. 78, Код ЄДРПОУ 30952190. Поточний рахунок 26001098101 в Мелітопольській філії АБ “АвтоЗАЗбанк”. Розпорядник майна Іщенко Василь Дмитрович (72300, м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 87, кв. 55). Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування.

Господарський суд Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) за заявою ДПІ у Шевченківському районі м. Запоріжжя у справі № 19/119 визнав банкрутом приватне підприємство “Алла” (юридична адреса: 69068, м. Запоріжжя, вул. Аваліані, буд. 15, кв. 66, код ЄДРПОУ 22122710, р/р 26007204384001 в філії ком. банку “Приватбанк”, МФО 313399).

Ліквідатором підприємства банкрута призначено ДПІ у Шевченківському районі м. Запоріжжя (адреса: 69068, м. Запоріжжя, вул. Брюлова, 4).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) ухвалою від 24.07.2003 р. порушив провадження по справі № 32/1166 про банкрутство СТОВ “Горняк” (вул. Лермонтова, 17, с. Комунарівка, Старобешевського району, Донецької області, код ЄДРПОУ 30813139, р/р 260034149, МФО 3371748 АГПБ “Аваль”, м. Донецьк).

Розпорядником майна призначено Кондратьєву Марину Володимирівну (ліцензія № 249779, 83086, м. Донецьк, вул. Горького, 34). Претензії приймаються протягом тридцяти календарних днів з дня публікації оголошення.

ПП “Фірма “Вежа-95”

(код за ЄДРПОУ 22951492, місцезнаходження: м. Київ, вул. Інститутська, 25) повідомляє про свою ліквідацію. Претензії кредиторів приймаються протягом 2-х місяців з моменту публікації оголошення.

Товариство з обмеженою відповідальністю “НБ”

повідомляє про зменшення статутного фонду. Код 31009690, адреса 58022, м. Чернівці, вул. Герцена, 1а, тел. 53-01-70. Всі претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Господарським судом Волинської області (43025, м. Луцьк, вул. Медведєва, 1) постановою від 02.09.2003 р. по справі № 4/38-Б визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру Товариства з обмеженою відповідальністю “Харчопродукт-Хусар” (м. Луцьк, вул. Володимирська, 63; р/р 26009091301980 в Банку ПЕКАО (Україна) ЛТД, МФО 303536, код 31572231).

Ліквідатором призначено Матвія Вадима Миколайовича (ліцензія Мінекономіки № 250493 від 17.05.2002 р., тел./8-03322/2-41-03).

Постановою господарського суду Сумської області № 12/75 від 06.11.2003 р. Відкрите акціонерне товариство Великописарівське підприємство “Агротехсервіс” (Сумська обл., Великописарівський р-н, смт. Кириківка, пров. Вокзальний, 27, код ЄДРПОУ 00907007) визнано банкрутом. Ліквідатором боржника призначено арбітражного керуючого Шевича Олександра Миколайовича, ліцензія АА 668288 від 09.10.2003 р. (м. Суми, м. Незалежності, 1, кім. 1412, 1418, т/ф (0542)-218-869).

04.11.2003 р. Постановою господарського суду м. Києва у справі № 24/284-б від 04.11.03 р. визнано банкрутом товариство з обмеженою відповідальністю науково-виробничу впроваджувальну фірму “Електр” (м. Київ, вул. Урицького, 35, р/р № 2542420055 в ОПЕРУ УСБ м. Києва, МФО 300023, код ЄДРПОУ 16307870) та відкрито щодо нього ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Седельського Олександра Валентиновича (ліцензія серії АА № 047622, видана Міністерством економіки та з питань Європейської інтеграції України 10.07.2001 р.). Поштова адреса: м. Київ-107, а/с 34.

Господарським судом Кіровоградської області (25006, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) постановою від 31.10.2003 р. по справі № 14/61 Закрите акціонерне товариство Новоукраїнське районне будівельно-монтажне об'єднання “Райагробуд”, адреса: Україна, 27100, м. Новоукраїнка, Кіровоградської області, вул. Чайковського, 12, код ЄДРПОУ 03578432, визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатор — Білуга Інна Володимирівна, ліцензія серія АА №249645 від 30.10.2001 р. 25030, м. Кіровоград, пр-т Правди, 7, к. 5, кв.4, тел. 56-84-78.

Господарським судом Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. С. Тюленіна, 21) постановою від 30 жовтня 2003 року по справі № 25/88 Приватний підприємець Ісаєва Валентина Іванівна (69104, м. Запоріжжя, вул. Олімпійська, б. 1, кв. 18, код за ДРФОУ 1461105248) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Державну податкову інспекцію у Комунарському районі м. Запоріжжя (69050, м. Запоріжжя, вул. Оранжерейна, 23).

Господарським судом Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. С. Тюленіна, 21) постановою від 06 жовтня 2003 року по справі № 21/37 Товариство з обмеженою відповідальністю “Софі” (69059, м. Запоріжжя, вул. Радгоспна, б. 28А, код за ЄДРПОУ 30824266) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Державну податкову інспекцію у Комунарському районі м. Запоріжжя (69050, м. Запоріжжя, вул. Оранжерейна, 23).

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 29.10.2003 р. порушив провадження по справі № Б-39/389-03 про банкрутство БАТ “Чугувівський хлібозавод”, м. Чугувів (Харківська обл., м. Чугувів, вул. Жаданівського, 16, ЄДРПОУ 003898953, п/р 26003200487001 у АК АГПБ “Україна”, м. Чугувів, МФО 351317). Розпорядник майна арбітражний керуючий Бабась Г. І., ліц. АА № 047621 від 12.07.2001 р. Кредиторські вимоги приймаються протягом місяця з дня публікації за адресою: м. Харків, вул. Селянська, 76, гуртожиток.

Від ведучого

Нещодавно відзначали Всесвітній день молоді, а позавчора гримів вечірками День студента. Та на нинішній сторінці ми розповімо не лише про молодих людей. Для молодості, звісно, характерні енергія, безкомпромісність, виклик, рішучість. Але і це так само неоднозначно, як межа між молодістю і старістю. Часом зустрічаєш молодих дідів і не по роках дорослих юних. Сьогодні «Далі буде» виходить під умовною назвою «Покоління». Отже, читайте про що сперечаються, думають, мріють, чим захоплюються і займаються молоді і немолоді.

Ірина БУЛАНЕНКО.

Мал. Олександра МОНАСТИРСЬКОГО.

Візит старої дами

За що ми любимо оперу? За те, що ця Стара Дама вміє бути по-за віком. За що ненавидимо оперу? За те, що ця Стара Дама буває неохайна, самовдоволена і настирливо нагадує про свій вік.

Нещодавно я була на концерті театру-студії «Молода опера».

Афіша обіцяла незвичайне дійство: фрагменти зі знаменитих опер! І ось на сцену вийшли Чіо-Чіо-Сан з Наталкою Полтавкою, горбань Ріголетто з Андрієм Бульбою. Співаки одягнені абияк. Убогість сценічного гардероба пригнічувала — цілковитий кітч! Але вдамо, що це неважливо, адже головне — музика.

Багато разів слухаючи раніше арію Ленського з опери «Євгеній Онегін», я плакала! Не знаю, що зі мною відбувалося: трагедія нерозділеного кохання, прощання з життям. Це завжди змушує замислитися про глибоке, вічне.

На сцену вийшов Геннадій Кабка. На його обличчі відбивалося цілковите задоволення самим собою. Хоча й гугнявий голос не відповідав ролі, а про акторську гру я взагалі мовчу. Від люті й розчарування хотілося що-небудь розбити. Уявіть, вам залишилося прожити кілька годин — які почуття вас охоплюють? Невже жодних? Схоже, що так. Здавалося, взуття соліста приклеєне до сцени — він практично не рухався. А ці банальні розмахування рука-

ми, що нічого не виражають! Часом, шоправда, він хапався за серце, проте все це було неперіодно і механічно. Я ждала щирих людських почуттів, а натомість — окам'яніла фізіономія й відсутність емоцій! Адже це не церковні співи! Ні, таке виконання — просто глузування над Чайковським! Може, треба співати що-небудь простіше? Ну, «Летючу мишу» Штрауса — там не треба напружувати нерви й мозок.

О, стара добра Оперо, що ти робиш з молоддю? Може, деякі виконавці занадто перейнялися тим, що концерт присвячений 90-річчю Національної музичної академії України? 90 — цифра солідна...

Та ось вийшла Марія Липинська — Кармен. Зовнішність вочевидь не вкладалася в очікуваний образ. Невже ще один провал? Однак перше враження, слава Богу, було оманливе. Коли вона почала співати, у залі повійло вишуканою еротикою. А як вона грала! Бідні чоловіки, як їм на хвилиці фатальної спокую! Голос Марії Липинської заворожував: томління, бажання, пристрасть!

О, стара добра Оперо, що ти робиш з молоддю!..

Анастасія БАЛДІНА.

РАКУРС

Щоб помітили, сховайся

Цей сюжет знято не з-за рогу і не прихованою камерою: лавочка стоїть на парадній алеї, що веде до арки Возз'єднання. Оскільки арка оспівує Вічну Дружбу Двох Сестер — оця жива скульптура мимоволі пародіювала ситуацію. Втім, судячи з усього, дівчата на лавочці найменше дбали про це. Просто в них такий вік, коли хочеться будь-як звернути на себе увагу. Коли клацнув затвор фотокамери, вони озирнулися і їхні мордочки стали на мить розчаровані. Мабуть, сподівалися на кавалера. Але оговталися швидко й розсміялися. Мовляв, ага, тітонько, ми тебе бачимо!

Анастасія СИРОТКІНА.

Київ.

Фото автора.

ДАЛІ БУДЕ

Звичка виходити заміж

За період з 1984 по 2002 рік Дезеррі Кортес одержала кілька тисяч доларів за вступ у фіктивні шлюби з 27 чоловіками. Американка, яку називають найзавзятішою професійною нареченою Нью-Йорка, заявила про те, що всі ці чоловіки були нелегальними іммігрантами, котрі в такий спосіб хотіли одержати «зелену карту» і дозвіл на легальну роботу.

У послужному списку жалісливої жінки чоловіки з Індії, Пакистану, Еквадору, Домініканської Республіки, Мексики, Перу і колишнього СРСР. Мож-

ливо, Дезеррі ошастливила і когось із наших співвітчизників. Але на захист репутації власниці інтернаціонального «гарему» треба сказати, що її стосунки з чоловіками відзначалися винятковою цнотливістю. Вона ніколи не спала з ними, але і не розлучалася.

Їй висунуто обвинувачення у лжесвідченні і фальсифікації документів, коли стало відомо, що вона під присягою збрехала міській владі про свій родинний стан. Вердикт у справі 40-літньої міс Кортес мають винести 7 січня наступного року.

Я бачив Тургенєву!

Автор цих рядків слухає музику очима. Не тому, що глухий, як Бетховен — наша естрада, декольтована ззаду й спереду, сама напрошується на це. Цей спосіб сприймати музику не гірший за інші, тут є свої чари.

Скажімо, коли тебе обіцяють познайомити зі співачкою Ольгою Тургенєвою, тут же уявляєш панночку з дворянського гнізда. Далі слухаєш касету: так і є, це шляхетна поп-музика, і якби дворяни жили донині, їхня естрада, мабуть, була б саме такою. І ось Тургенєва нарешті приходить сама, і її зовнішність змушує згадати, що мсьє Тургенєв був закоханий у нашу Марію Вілінську, відому як Марко Вовчок, і той роман, можливо, був щасливим, бо у Ольги Тургенєвої — великі очі й «знайомий» овал лица. Е-е-е, зупинися, старий глухар, адже Тургенєва — це лише псевдонім! Утім, добрий псевдонім — це уточнення імені. Тургенєвою Ольгу назвав музичний продюсер Сергій Сметанін, коли вперше побачив. Але й до того в її біографії були явно тургенєвські мотиви: Оля, ще киявською школяркою, пережила бурхливий роман, і батьки, од гріха подали, віддали її вчитися до Лондона, як в епоху дворянських гнізд! З того засланця вона повернулася через шість

років, зі знанням кількох мов і дипломом Лондонської музикадемії. «Олю, ви там заспівали з горя?» — «Ні, я почала співати водночас з тим, як почала говорити!» — «Чому ви повернулися?» — «Бо це мій дім!» — «Ви не розчаровані нинішньою нашою естрадою?» — «Сім років тому вона була дуже потужна, школяркою я навіть більше слухала українську естраду, ніж чужу. Нині наша естрада надто дбає про «європейськість», забуваючи про своє. Може, ринок вимагає сучасно розважальної попси...» — «Який перший крок ви зробили на батьківщині?» — «Познайомилася з метрами: Злотник, Сметанін, Рибчинський...» — «Ви, після Англії, називаєте їх метрами без іронії?» — «Так, це люди, чії пісні я любила в дитинстві й люблю досі!» — «Тобто Лондон не викликав від школярських романів?» — «Не від усіх. У нас тут є що любити й цінити. Вже після Лондона я трохи повчилася в нашому училищі імені Глієра, у Наталії Русової, вона знає речі, які треба знати й вміти на

КОЛЕКЦІЇ

Важко сказати, яка з колекцій Діани Дорожкіної справила більше враження — шуб чи вечірні вбрань.

До колекції «Фіміно» ніхто не міг собі уявити, що зі штучного хутра вітчизняного виробництва можна створити розкішний одяг (принаймні ніхто з дизайнерів поки що не робив такого дива). Чорно-білі шуби і кошушанки, короткі жакети і приталені пальта з величезними муфтоподібними манжетами, пончо і комбінезони. Була навіть сукня з хутра з оголеною спиною. Зручно, тепло, красиво! І Грінпіс не страшний.

Ідея колекції «Халіотіс» (це смугаста морська мушля) родом із Криму. Завдяки мінімалізму кольору (лише чорний і колір слонов'ї кістки), шляхетності матеріалів (шкіра, замша, прозорі тканини) і аристократичним лініям подіумом йшла Королева. Образ доповнювали паски у вигляді прилиплої водорості та масивні прикраси зі срібла, мушель і перлів. Не відмовилася Діана і від корсетів, завдяки яким ім'я дизайнера стало відоме не лише в Україні, а й за її межами.

Модний прогноз від львів'янки Роксолани Богуцької — «Ще прийде час!». Роксолана впевнена, що українська дореволюційна мода початку ХХ століття повернеться. А разом з нею — квітчасті сукні нижче колін, американська пройма, рукави-«ліхтарики» і зачіски у стилі Марлен Дітріх. Зовсім не старомодний вигляд має діловий костюм від Богуцької, у комплекті з краваткою і підтяжками. Колекція

ДІМТРОВІ ІСТОРІЇ

Коли діти «переростають» батьків, це має вигляд щонайменше дивний. Видовище годування навіною пташкою підкинутого сина-зозуляти може шокувати. «Синочок» утримує більше мамани, такий собі дегенеративний переросток, а їсти просить, як звичайне малю. Але турботлива пташка, керуючися не логікою, а материнським почуттям, не помічає такої невідповідності.

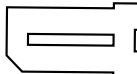
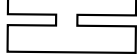
У мого товариша по службі, прапорщика, була такса, яку він дуже любив. Одного разу приходить він на роботу і страшенно лається: дружина пішла гуляти із собакою і випустила його. А такса була саме в тому становищі, коли неконтрольоване спілкування із собакою чоловічюю статтю могло мати для неї наслідки. Власне ці наслідки і настали. Після народження залишили одне цуценя, але і це було жорстокою помилкою. Через декілька мі-

сяців прапорщик прийшов на службу з цим шеням. Звичайно, гріх глузувати з чужого нещастя, але коли побачили цього собаку, в багатьох із нас виникла серйозна загроза зробити гримзу. Від сміху. Річ у тім, що нащадок успадкував довгий тулуб від мамі-такси, але лапи взяв татові (батьком, звісно, був представник древнього роду дворових псів, що побажав залишитися невідомим), тобто нормальної довжини. Вийшов варіант такси зі збільшеним кліренсом (в автомобілях так називається відстань від землі до моста). І ми ніяк не могли намитуватися такою «підвищеної прохідності».

З людьми стаються не менш цікаві ситуації. Мій старший товариш, якого я називаю дядько Костя, вирішив у свої сорок років пройти обряд хре-

ЦЬОГО

■ **1698 р.** У с. Ярополець під Москвою помер Петро Дорошенко, гетьман Правобережної України 1665—76 рр. ■ **1789 р.** Народився мовознавець Михайло Лучкай. Автор «Граматики слов'яно-української», де зібрався церковнослов'янська та українська мови. ■ **1937 р.** В Україні прийнято постанову про заходи з повної ліквідації неписьменності серед дорослих. ■ **1942 р.** Розпочався вирішальний наступ радянських військ під Сталінградом. ■ **1986 р.** В СРСР ухвалено закон про індивідуальну трудову діяльність. ■ **1989 р.** Прах поета і дисидента Василя Стуса перепоховано в Києві.

естраді...» — «Цього не вчили в Англії?» — «Там навчали не так техніці, як пошукові індивідуальності, щоб по одній фразі впізнавалось, що це співаєш саме ти...» — «Скільки можна вчитись? А співати коли?» — «Я влома лише рік. Влітку їздила на міжнародний конкурс до Італії, виборола перше місце. Співала італійською. Там було 39 країн-учасниць, і Україна перемогла!» — «А Україна знає свою співачку Тургенєву?» — «На «Шлягері року» мене відзначили як «відкриття року». — «Як ви дебютували тут?» — «Першу пісню писали для мене Юрій Риб-

чинський і Віка Васалаті. Я стала ученицею Рибчинського і влячна йому. Він з будь-якої пісні робить театр, це цікаво, але я зрозуміла, що себе ламаю не хочу, і надалі роблю все так, як сама це відчуваю...»

...Якщо любиш музику очима, після цих слів уявляєш Марію Вілінську в колі метрів кількох євrolітератур — Шевченко, Куліш, Жуль Верн, Тургенєв, і всім вона подобається, й усі повчають її, а вона слухає й пише своє. Чого лише не навіє музика, навіть якщо невідомо, чи справді Марія любила мсьє Тургенєва!

Віталій ЖЕЖЕРА.

Модні прогнози

різнопланова і водночас незвичайно цілісна і елегантна.

Юлія ПОТАПЕНКО.

На знімках: модель з колекції Діани Дорожкіної; модель з колекції Роксолани Богуцької.

Фото Сергія НЕЧАЯ.

Трохи інші габарити

І запросив мене стати хрещеним батьком. У першій церкві, куди ми з майбутнім «синком» потрапили, потенційному новонаверненому були дуже раді. Пояснили, що нам страшенно пощастило: лише тут можна пройти обряд «за повною програмою». Дядько Костя, довідавшись, що доведеться влягати білу простору сорочку і лізти в басейн, закомизився. «Але ж це велика благодать!» — переконували його священнослужителі. Проте збентеженого Костянтина благодать не вражала і він вимагав скороченої програми. Довелося йти до іншого храму.

Там було не менш цікаво. Дядько Костя, бажаючи стати перед панотцем у всій своїй вроді, підійшов до величезної заскленої ікони в куті, дістав грібенець і задумливо заходив-

ся розчісуватися, дивлячись на своє відображення в іконі. Мене ледве грєць не вхопив. Добре, що на нас ніхто не звернув особливої уваги. Але піком подій стала розмова з фотографом при церкві. Коли він мені як хрещеному батькові розказував про послугу, дядько Костя скромно стояв позаду. «Ми робимо декілька художніх світлин під час обряду» — захоплено казав працівник об'єктивна і спалаху і додав: «А потім сфотографуємо вас із хресною матір'ю і з голеньким похресничком на руках». Отут мого «синочка» прорвало. «Це кого — голенького?!» — закричав він. — «Я тобі дам голенького!!!» Довго ще на смерть переляканий фотограф не міг зрозуміти, чого цей вусатий огрядний дядько так розлютився.

Ваш ФІГУРНИЙ.